

SOVJETSKA UNIJA V KRITIČNI PREIZKUŠNJI

ZADNI BOLJŠEVIŠKI VODJE NA POTI "LIKVIDACIJE" IN OBTOŽB PROTI SAMEMU SEBI

Veleizdajniški procesi v Moskvi olje na ogenj fašistov in reakcije vsepovsod

Zaveznitvo Francije z Rusijo jako omajano. — Kdo v sovjetski Uniji je še "zanesljiv"?

Dolgo obljubljana nova "masna" obravnava proti enajsetim boljševiškim vodjem, ki se je pričela pred dobrim tednom, je likvidirala zadnje važne četo pionirskih vodij ruskega komunizma in oktobrske revolucije, a ob enem je postavila novo Rusijo v skrajno slabo luč in ji moralno ogromno škodovala. Kominterneta pod svojim imenom je postala brez vrednosti in komunisti si v večini dežel pomagajo naprej le še pod drugimi firmami, na primer pod firmami za "nacionalno osvobodjenje", "za mir in demokracijo", in za demokracijo... Močno stranko pod pravim imenom imajo samo še v Franciji.

Izdajstva brez primere v zgodovini

Ljudje, ki so bili včeraj še vrhovni komisarji in načelniki sovjetskih industrij, solstva, častikarstva itd., ki so poveljivali armadi, gradili to in ono, so danes kar na mah razglašeni za največje judeže. Grehe rade volje kar sami priznajo, in to take, ki so jih storili, in tudi one, o katerih "ničesar ne vedo", kakor je rekel Bukharin.

Mussolini je k temu sovjetskemu debaklu napisal izviralen članek, v katerem se norčuje, da je postal Stalin fašist, zato je dal pred strelce poslednje komunistične vodje. Zmerja ga z azijskim barbarom, in svetu pa predočuje, češ, glejte, koliko vpitja je zoper fašizem, a ozrite se rajše v Rusijo, ako hočete videti, kaj je divjaštvo!

Nihče, ki želi sovjetski Uniji dobro, ni vzrodočen nad takimi obravnavam. Med civiliziranim ljudstvom ji niso v kredit. Niti med fašisti, ne med nobenimi drugimi ljudmi razen med onimi, ki se vedno oprimejo "linije" kakor jim je narokovano. Danes naj vlečejo v eno stran jutri na drugo.

Komu v USSR se naj še zaupa?

Obtoženci v zadnji masni obravnavi so prav tako — kakor so bili v prvih sami bivši najodgovornejši funkcionarji sovjetske države. Nikjer v moderni zgodovini se še ni dogodilo, da bi bilo na najvažnejših mestih toliko izdajalcev, kakor jih naštevava v sovjetski Uniji prosekutor Višinski v svojih obravnavaх proti tovaršem Lenina.

Kako je to mogoče, se vprašuje povprečen komunist, po-

ČEMU NE BI VERJELI?

Naročnik iz Wyominga piše: "Verjemite ali ne, Proletarec se mi izmed vseh listov, ki jih imam, najbolj dopade."

Ne strinjam se z vsem, kar piše, toda o razmerah iznadem iz njega več kot v kateremkoli drugem časopisu."

H koncu svojega pisma dostavlja: "Priporočam vsem, ki še niso naročniki Proletarca, da si ga naroče."

vprečen socialist, povprečen liberal in povprečen fašist. In koncem konca vsakdo zadvojni, da so moskovske tragedije opravičljive. Tako izgube zavedni delavci zaupanje v državo, ki jim je draga, fašisti pa se vesele. Višinski dokazuje, da so stari boljševiški voditelji v resnici le špijoni kapitalističnih držav, pred vsem Nemčije, Japonske, Italije, Poljske, Velike Britanije in njihovih trabantov.

Kdo so "izdajalci"?

V vsaki deželi v današnjem svetu deluje na odgovornih mestih veliko podkupljenih ljudi. Ampak to so v kapitalističnih državah le podrejeni uradniki, ki si hočejo vsled nizke plače prisluziti nekaj "ekstra".

V Rusiji je narobe.

Ako so moskovske obravnave točno merilo, so tam največji špijoni in največji izdajalci oni, ki so na najodgovornejših mestih, ki so krmarili sovjetski Uniji in vladali komunistično internacionalo.

Oglejmo si nekatere izmed obtožencev:

Aleksij I. Rikov je bil premier sovjetske Unije po Leninu skoro deset let. Bil je slavjen med komunisti po vsem svetu za Leninovega naslednika in nezmotljivega državnika. Zdaj je proglašen za špijona, izdajalca in za izobčenca iz komunističnega gibanja.

Nikolaj Bukharin je bil slavjen za največjega genija v komunističnem žurnalizmu. Bil je glavni urednik glavnega dnevnika sovjetske Unije. Njegove teoretične razprave so bile upoštevane kakor med kristjani razlage svetega pisma. Bog ne daj, da bi kdo povdovnil v njegovo iskrenost in nezmotljivost. A kar naenkrat ga isti časopis, katerega je urejeval, zmerja, da je "bandit z duhovniškim obrazom..." Ako je kak socialistični časopis v Nemčiji povdovnil v "nezmotljivost" Bukharina pred prihodom Hitlerja na vladno Nemčije, to je dobil pisanih batin v povračilo! In marsikdo tudi fizične... In danes, kdo je v pravem? Bukharin, ki priznava, da je pomagal fašizmu, ali socialisti, ki so že ta (Nadaljevanje na 2. strani.)

Fiasko Vatikana vsled udinjanja fašizmu

Ko se je rimsko-katoliška cerkev udinjala Mussoliniju in ga podprla v njegovih notranji in zunanji politiki, je pričakovala, da ji bo on pomagal v cerkveni politiki s svojo državno silo. Zato mu je v Etiopiji bila na uslugo v čemerkoli in cerkev v Italiji je dala baš v tem slučaju Mussolinijevo imperializmu teatralni zamah.

Dobila ni zdaj v povračilo še ničesar, kajti Mussolini je zavraten, kakor je zavratna vsa italijanska politika — pa naj si bo fašistična ali cerkvena.

V Etiopiji ponuja Mussolini cerkvi privilegij državne cer-

HITLER PRETI IN ROZLJA

"Firer" Hitler je čedalje bolj nadut. Pravi, da je njegov tretji rajh danes pripravljen govoriti z železom in jeklom — to je, da je v stanju izvajati svoje zahteve in se uveljaviti "na soncu" s pomočjo svoje oborožene sile. Najbolj rohani proti sovjetski Rusiji in najnevarnejši pa je danes Čehoslovaški in Avstriji. Slednje si je deloma že podjarmil in s procesom osvajanja nadaljuje. Na sliki na desni je "firer" Hitler, ali "nemiki Napoleon" (bo tudi enako končal), in na levi njegov novi vrhovni armadni poveljnik general von Brauchitsch. (Njegovo ime ne zveni nič kaj "arjako"!)

NARAŠČANJE ZLOČINOV MED MLADINO POSLEDICA RAZMER

Šola nič ne koristi, ako ne dobe otroci po izšolanju prilike za preživljanje z delom, za kakršnega so se izučili in ga iščejo

Eden največjih škandalov kapitalistične družbe v Zed. državah je zanemarjanje mladine v njenih ambicijah, da si dobi delo po izšolanju. Ze skozí skoro deset let je stotisoče izšolanih fantov in deklet vrženih po skončanju šole v temo brezposelnosti, iz katere vzidejo tisočeri kot zločinci.

V Chicagu in v drugih ameriških mestih in po vaseh je bilo poslednja leta izvršenih tisoče zločinov, v katerih so se udeležili samo mladi ljudje od 14. do 22. leta.

Ali naj zmerjamo otroke radi tega, ali razmere?

Še nikdar ni bilo toliko otrok v tej deželi med morilci, kakor jih je v štetih baš v sedanjí krizi, in to večinoma med 16. in 20. letom.

Čemu? Sociologi se s tem vprašanjem veliko ukvarjajo. Eni pravijo, da so največji vzrok razbrzdčnosti med mladino krivi ignoranti tujeodenci. V tem je lahko nekaj resnice.

Ampak temeljna resnica so razmere.

Dajte dekletom in fantom priliko, da si zaslužijo kruh z delom na podlagi svojih sposobnostih v poklicih, za katere so se učili, pa bo ves ta prob-

lem rešen in materam ne bo treba plakati za izgubljenimi otroci, in očetje bodo lahko svoje prihranke porabili za svoj dobrega, namesto da jih bi trošili advokatom v obrambo "izprijenih otrok".

Družba kot je je na obravnavi. Ampak na žalost ne legalno, kajti legalna družba je kriva, da se dogaja v družinah nič koliko tragedij samo zato, ker so odrasli otroci voljni delati, pa nimajo ne dela in ne denarja, ki si ga žele v svoje razvedrilo.

Veleposestva v Italiji

V Italiji je 1,596 veleposestnikov, ki posedujejo 4,278,000 hektarov zemlje, ali do malega vse, kar je najboljšega v Mussoliniji. Obdelujejo jim jo najemniki.

Dva milijona 762,000 italijanskih kmetov pa ima samo tri milijone 44 tisoč hektarov zemlje. Ni čudno, ako so privatni interesi na celi črti navdušeni za fašizem. Kajti v Italiji ima skoro četrtina kmetov manj kot pol hektara zemlje vsaki.

Mussolini na obisk k Hitlerju, je papežev državni tajnik kardinal Pacelli potipal dučaja, ako ne bi mogel ta kaj storiti pri firerju za katoliško cerkev v tretjem rajhu. Mussolini je odvrnil, da bo to stvar omenil, ampak jamčiti ne more ničesar glede tega, kajti njegova mislija v Nemčijo je v interesu italijanske države, zato interese katoliške cerkve ne more mešati zraven.

Pri obisku k Hitlerju je Mussolini papeževe cerkvene interese pustil čisto v nemar. Še hujši udarec pa je dal Mussolini vatanu zdaj, ko Hitler stega roke po Avstriji. Avstri-

Angleška delavska stranka podvzela ostro kampanjo proti torijski vladi

Premier Neville Chamberlain v nevarni igri s fašističnimi diktatorji. — Liga narodov potisnjena v zadnje klopi in razpada

Angleški premier Neville Chamberlain je storil z odločitvijo, da se hoče na vsak način sporazumeti s Hitlerjem in Mussolinijem korak, ki je postal vsodosedanjo angleško vnanjo politiko na glavo. Sicer torijska vlada tudi prej ni bila demokratična, oziroma za obrambo demokracije, kakor so njeni propagandisti naglašali, zdaj pa je odprto izjavila, da potrebuje z Mussolinijem prijateljske odnose in zato se mora napetost proti njemu nehati. Minister vnanjih zadev Anthony Eden, ki je bil zastopnik protifašistične smeri v vladi, je odstopil in Chamberlain je dobil proste roke.

Delavska stranka v akciji

Delavska stranka je spoznala, da je prišel čas, ko naj ali vladno politiko le uradno kritizirati ali ji dopusti, da počne kar hoče ali pa se lotiti boja spet zares. Odločila se je za slednje.

V prošlih dneh je delavska stranka sklicala nad tisoč shodov. Vsi govorniki so imeli navdilo apelirati na ljudstvo, da naj zahteva odstop sedanje vlade in s tem nove volitve v parlament.

Sploh je delavska stranka zdaj v položaju, da lahko izvojuje nove volitve, če bo z ofenzivo proti Chamberlainu nadaljevala, kakor je pričela.

Liberalci v opoziciji

Delavska stranka ni osamljena. Liberalci so proti takti-

Žida "zdravili" z ricinovim oljem

Italija pravi, da ni bogzna kako navdušena za boj proti židom. Vsega skupaj jih je v njenih mejah le kakih 40,000. To je malo za tako veliko državo. Vsi se ravno strogo postavah. A včasí se kdo le pregreši. Na primer, neki žid na Reki, rodom iz Poljske, po poklicu krojač, se je o italijanskem fašizmu "nepovoljno izrazil". Bil je obsojen, in za kazen je moral popiti tri unče ricinovega olja. Hočeš, nočeš, moral je piti...

Franco obdavičuje pisatelje

Vsak pisatelj na ozemlju Španije, kolikor jo je pod fašistično vlado, mora plačati generalu Francu 50 odstotkov od svojih taintjem (plače) fašistični vladi. Njihov denar pa se sme porabiti samo v vojne namene nacionalistične (fašistične) Španije.

ki sedanjega premierja in celomnogi poslanci konservativne (torijske) stranke žele, da Chamberlain pade. Njihov ideal je kajpada Eden, ki je tudi konservativec, toda je za ligo narodov in za taktiko ostrosti proti fašističnim diktatorjem. Chamberlain pa jih hoče gladiti z rokavicami in jih pridobiti v "spravo" z Anglijo in izolirati Rusijo.

Delavska stranka v Angliji nima lahkega stališča. Kajti Anglija je zveza dominijev in kolonij. Vse so povezane na temelju imperializma. Delavska stranka — če je delavska — ne sme biti za imperializem. Ako pa izjavi, da je proti njemu na vsi črti, in če pride v Angliji do absolutne moči, mora upropasti angleški imperializem in s tem tudi Anglija preneha biti to kar je.

Voditelji delavske stranke se tega zavedajo, zato grade vzajemno delavsko gibanje v vseh krajih, nad katerimi vohra angleška zastava. To je praktično potrebno, ali v marsičem neprijetno. Kajti imperializem je imperializem.

Voditelji delavske stranke zdaj v glavnem poudarjajo, da je torijska vlada zabodla ligo narodov in kuje novo ligo, v kateri bi odločevale nad vsodo Evrope in drugih delov sveta le Anglija, Nemčija, Italija in Francija.

Za izoliranje Rusije

Chamberlain je sovražnik sovjetske Rusije. Ampak diplomatično ji je jako prilizen prijatelj. Ko hitro pa jo bo mogel izolirati, bo Rusija izpostavljena nevarnostim, kakršne ji že dolgo prete od imperialistov na vseh koncih in krajih. Zal, da je tudi na zno-

traj toliko zamotana, da ji sovražna propaganda upravičeno očita stvari, kakršnim se bi spretna delavska vlada lahko izognila. (O tem več v članku v 1. in 2. koloni na tej strani.)

Polom Chamberlainove politike je že zdaj očiten v Španiji. Oziroma že ves čas, od kar skuša biti z eno roko z lojalisti, z drugo pa se rokuje s fašisti in jim na razne načine pomaga.

Pozabljena liga narodov

Največji udarec je dal premier Chamberlain ligi narodov. Slednja se je oslanjala na Anglijo in Francijo. Kamor krene Anglija, tja gre Francija. Obe sta potegnili ligo narodov še tistih par zob, ki jih je imela, in treba bo izredno dobrega dentista, predno jo ozdravi.

Od angleške delavske stranke odvisi, da-li bo v stanju Veliko Britanijo ohraniti v tokih demokracije, ali pa postane zaveznica fašizma.

38 slovenskih fantov pristopilo v fašistično zvezo

"Istra" poroča: "V tržaško fašistično zvezo je bilo nedavno sprejetih nadaljnih 82 mladeničev, in sicer sami udeleženci abesinske vojne. Med sprejetimi je 38 slovenskih fantov iz Trsta in največ iz bližnje okolice ter dežele. Po poročilu tržaških listov je to že sedmi seznam mladeničev, ki so bili sprejeti v fašistično stranko kot bivši bojevniki."

Ne kupujte ničesar, kar je bilo izdelanega na Japonskem!

ČISTKA V UINJI PROGRESIVNIH PREMOGARJEV V ILLINOISU

Unija Progresivnih premoigarjev (Progressive Miners of America) je dobila poslednje mesece precej udarcev. Bila je obsojena z njenimi obtoženimi člani vred zaradi bombnih napadov na vlake in druge sabotažne akcije na mnogo tisoč dolarjev in člani vrh tega še na zaporne kazni.

V par volilnih sporih za jurisdikcijo je v nekaterih rudnikih, ki si jih je lastila PMA,

tudi dobila večino, dasi le po kakih deset do dvajset glasov.

Uradno glasilo unije "The Progressive Miner" oznanja v svoji izdaji iz dne 4. marca, da bo v bodoče namesto vsak teden izhajalo le dvakrat v mesecu. Oba prejšnja urednika sta bila odslovljena in najet je nov urednik. Odslovlili so tudi prejšnjega glavnega pravdnega zastopnika unije in najeli novega odvjetnika.

"MAJSKI GLAS"

Napredna društva so te dni prejela vabila, da naroče našo prvomajsko revijo "Majski Glas" in jo pomagajo razpečavati. Zanašamo se nanje in na posamezne zavedne delavce, da bodo to delo vršili enako uspešno, kakor prošla leta, in da bodo "Majski Glas" razširili v še več izvodih kakor doslej.

S to revijo se upravičeno ponašamo vsi ljubitelji delavskega tiska, kot smo na primer ponosni na Ameriški družinski koledar. Na društva in posameznike apeliramo, da naj pomagajo "Majskemu Glasu" ohraniti ne le njegovo sedanjo višino in vrednost, ampak da mu jo s skupnimi močmi dvignemo še bolj v korist napredku med našim ljudstvom in v prid vsemu delavskemu gibanju.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Draiser.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

Poglavje o barikadah

Nekoliko misli k poslanici prostovoljcev v četi Ivana Cankarja in v bataljonu "Dimitrov"

Prejeli smo nad štiri kolone dolg članek, poslan iz Albacete v Španiji. To je prvi, ki smo ga resnično prejeli iz Španije. Vsi drugi so bili poslani iz Pariza. Tudi ta je bil prejkone napisan v Parizu, kjer je sedež propagande mednarodne brigade v Španiji. Vsakdo, ki je bil vojak, ve, da vojaki na frontah ne pišejo polemčnih člankov. Saj celo časnikiški poročevalci, ki so na fronti samo zato, da pišejo poročila, ne morejo čestokrat drugače kakor spraviti skozi le kratke novice, ki jih uredniki njihovih listov ogledajo in povečajo ter jim dajo naslove.

Vzrok, da smo to stvar prejeli iz Albacete je, ker smo v Proletarcu dozdaj resnici na ljubo vedno omenili, da so dopisi, ki jih priobčujemo iz Španije, datirani in poslani s pošte v glavnem mestu Francije. Sedanji članek, "Na kateri strani barikade", je bil torej prav tako napisan v propagandističnem biroju mednarodne brigade in poslan v Španijo, kjer ga je vojna cenzura odobrila in tako smo ga prejeli kakor je bil napisan. Članek sta podpisala v imenu Cankarjeve čete Jurij Maresič in Rafael Krojina; v imenu bataljona "Dimitrov" Dušan Kveder in Viktor Jeriha.

Biti na fronti v Španiji — pa bilo na eni ali drugi — pomeni biti v vojni. Na obema so tudi prostovoljci. General Franco jih ima veliko več kakor lojalisti. Ampak prostovoljci na fronti lojalistov so res PROSTOVOLJCI! Oni, ki jih ima general Franco, so regularni vojaki in tehniki Mussolinijeve in Hitlerjeve armade in so morali iti.

Vsem, ki se bore na strani lojalistov v mednarodni brigadi, čast, kajti iti prostovoljno v vojno, kakor so šli oni, pomeni pogum. Šli so tvežati zdravje, ude in življenje vsled prepričanja, in to je, kar jim svet odobrava.

Članek, "Na kateri strani barikad" nismo objavili, kajti poslan je bil zaeno Prosveti, Enakopravnosti in Napreju. Vsi ti listi dosegajo domalega ene in iste čitatelje in ne bi imelo smisla, da bi še mi porabili do pet kolon za članek, ki ga je ali bi ga lahko vsakdo čital že v treh drugih slovenskih listih. Če pa bi bil poslan samo "Proletarcu", pa magari ako bi bil spis še tako kritičen, bi ga priobčili in seveda, ako bi smatrali za potrebno, z odgovorom na kritike.

V svojem kritičnem članku "Na kateri strani barikade" se pritožujejo nad pisanjem slovenskih ameriških delavskih listov o Španiji in Rusiji, toda zaeno dostavljajo, da nočejo imenovati z imenom nobenega lista! Kateri list potemtakem je prizadet? In v kakšnem oziru?

Prizadeti so menda več ali manj vsi slovenski delavski listi, razen "antifašističnega glasila", kajti članek, poslan iz Albacete, je skoz in skoz le propaganda za "stalinizem". O Španiji sami je v njemu nekaj stavkov le mimogrede.

Sovjetska Unija je pomagala Španiji. Vsi, ki želimo zmago lojalistom, smo vzročeni vsled te njene pomoči in podpore, ki so jo dali Španiji delavci v USSR. Ampak civilne vojne v Španiji se ne bi smelo izrabljati za boj med trockijevci in staljinovci, toda izrabljajo jo oboji — kajpada lojalistični Španiji v kvar.

Trditve naših prijateljev v propagandnem biroju mednarodne brigade, da zamlčujejo slovenski delavski listi v Ameriki boje in napore slovenskih prostovoljcev v Španiji s tem, da ne priobčujejo njihovih dopisov, je vsaj, kar se Proletarca tiče, popolnoma neresnična. Razen članka "Na kateri strani barikade" smo priobčili vse njihove dopise, nekatere seveda s komentarji zato, ker jih niso pisali vojaki, ampak propagandisti v komunističnem biroju mednarodne brigade, ki so vojno slikali drugače, kot pa je v resnici. In priobčili jim bomo vse dopise v bodoče, ako bodo poslani nam, in ne vsem listom od kraja.

Mednarodni brigadi, bataljonu "Dimitrov", Cankarjevi četi in vsem akcijam v korist lojalistične Španije želimo uspehov in zmag. In dalje želimo, da je to res vojna za svobodo Španije, ne pa za njeno novo zasuženje pod masko "demokracije".

Glede sovjetske Unije opozarjamo naše prijatelje v Parizu in Albaceti ter čitatelje tukaj na članek na prvi strani v tej številki.

Špijonaža v diktaturah

Nihče ne ve tako dobro, kaj je diktatura, kot oni, ki jo sam okusi. Izkušni pa jo v diktatorskih režimih vsakdo največ vsled špijonaže in denunciacij.

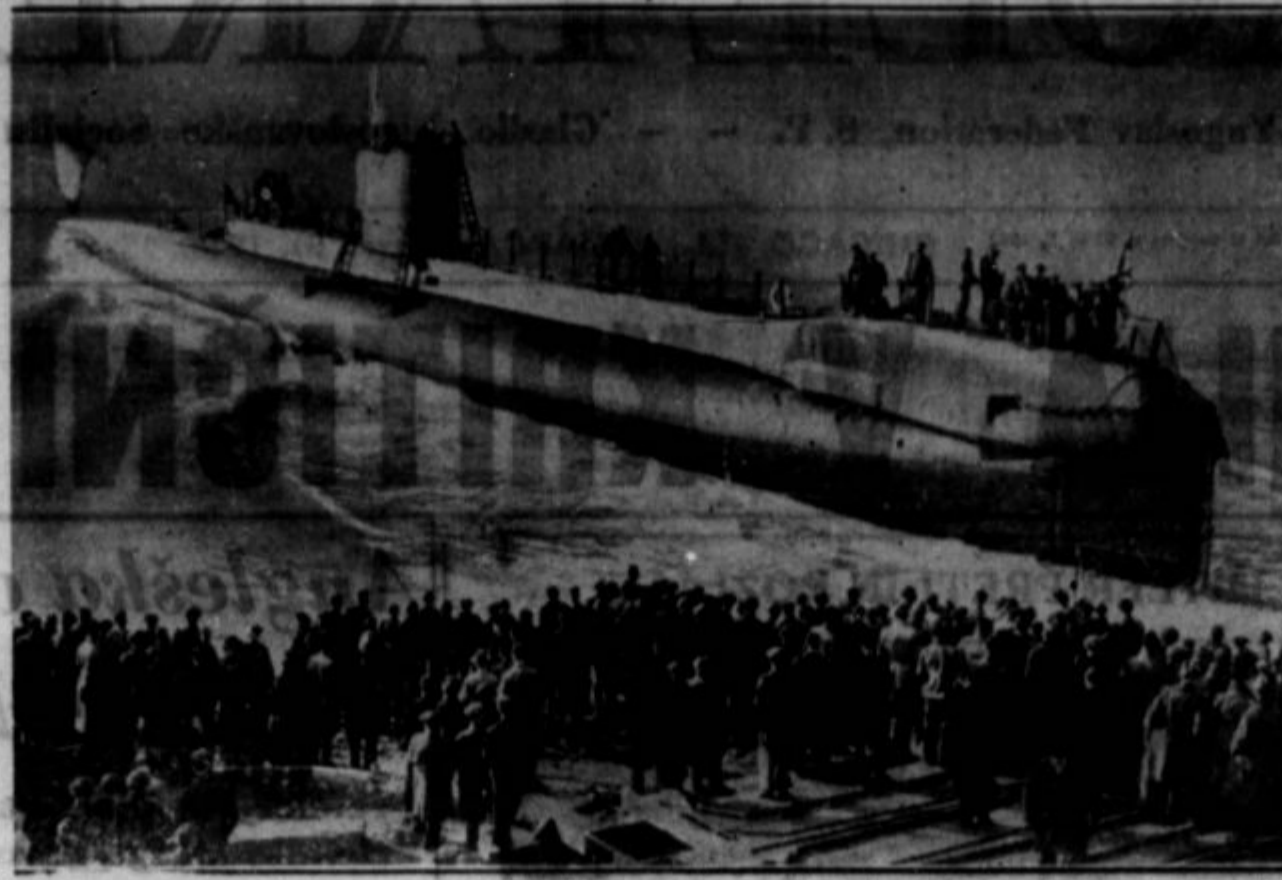
"Ta in ta je trockist", tožijo drug drugega v Rusiji. "Ta in ta je govoril zaničljivo o Hitlerju. Po vsem očitno je, da je komunist", je običajna formula tajnih denunciacij v tretjem rajhu.

Nekdo v Italiji se je malo opil in se v gostilni pošalil na Mussolinijev račun. Čul ga je "prijatelj" in denunciral. Šaljivec je bil kaznovan na devet mesecev zaporov vsled svoje šale.

V diktaturah si starši ne upajo govoriti niti pred svojimi otroci, kajti špijonski učitelji in učiteljice izvečejo vse iz otrok, in otroke, ki denuncirajo svoje starše, hvalijo v vseh treh diktaturah.

Diktatura nad razumom in svobodo človeka je mora, in vsled te more je svet strt in zbit, a kljub temu pripravljen bolj ko kdaj prej, da si svojo sedanjo takozvano civilizacijo do kraja uniči. Iz tega blaznega stanja nudi izhod samo socializem, ki temelji na kooperaciji vseh za vse, in s tem na resnični demokraciji.

TROŠENJE MILIJARD DOLARJEV ZA MORILNE PRIPRAVE

Angleška vlada je oznanila, da je lani določena vsota v njenem proračunu za oboroževanje nezadostna in je zahtevala, da se ji dovoli potrošiti letos okrog pol milijarde dolarjev več. Vsega skupaj bo porabila v svojem sedanjem načrtu za oboroževanje v štirih letih do osem milijard dolarjev. To je ogromna vsota, ki pomeni nezno breme za one, ki jo bodo morali plačati. In plačajo po tisti, ki delajo na kmetijah in v industriji. Na sliki je ena izmed največjih angleških podmornic. Ako se Mussolini v kratkem z Anglijo ne pobota, ne bo teh podmornic nič kaj vesel, ker so boljše, kakor njegove.

FRANK ZAITZ:

PETINTRIDESET LET KLUBA ŠT. 1 JSZ

(Nadaljevanje.)

Klub št. 1 v vojni dobi

Od leta 1915 do 1920 je šel klub skozi težke preizkušnje. Že prva leta vojne so se začeli zaganjati vanj in v slovenske socialiste ter njih glasilo razni posamezniki pod masko narodnjaštva in sovražnikov Avstrije. Zato, ker se socialisti niso navdušili za njihova gesla, so jih obdolžili zavezništva s — "Habsburžani" in o E. Kristanu so trdili, da je — avstrijski špijon! Klub št. 1 ni sodeloval v nikakih organizacijah, katerih namen je bilo podpiranje vojne. Dokler je bilo mogoče, so klubovi agitatorji odprto slikali delavstvu blaznost vojne. Ko so vstopile v vojni ples tudi Zed. države, je bilo delo socialističnih organizacij zelo ovirano in v marsičem onemogočeno. Klub št. 1 je vsled tega moral prenehati pod svojim imenom s kulturnimi in drugimi priveditvami, njegovi člani pa so se potem toliko bolj udejstvovali v gibanju za jugoslovansko federativno republiko in se borili z nasprotniki programa J. R. Z.

V zvezi (JSZ) je nastal frakcijski boj, ki se je končal z odstopom hrvatske sekcije. Klub št. 1 je stori kolikor je bilo v moči njegovih članov, da ni notranja borba postala katastrofalna za vso zvezo.

Klubovo delo v S. P.

Ze drugo leto svojega obstanka leta 1904 je stopil klub št. 1 v ožje stike s socialistično stranko. Klubove seje 14. februarja 1904 so se udeležili strankin govornik Ernest Untermann, tajnik socialistične stranke države Illinois in njen organizator, da slovenske sode druge s strankinim delom od blizu pouče. Fred Peče in Fr.

Komentari

Ko so se slovenski socialisti borili za osvoboditev slovenskih krajev na Primorskem, so nam komunisti metali polena kjer in kolikor so mogli in nam očitali šovinizem. Zdaj se pridružajo celo za osvoboditev Slovencev v Sloveniji in varajo primorske rojake s svojim "antifašizmom", kateremu so baš komunisti v Italiji s svojo zabito taktiko največ pomagali v sedlo. Tisti Primorci, ki se danes puste spet vleči za nos takim "komunistom", ne bodo k bojem za osvoboditev svojih rojakov v Primorju prav nič doprinesli. — N. Z.

Na Primorskem je za Slovence danes največja pridobitev, kadar dobe gospoda, ki jim tu in tam malo popridiga v materinem jeziku.

Nemška vlada je v interesu ekonomije ukazala, da morajo biti vtikalice en centimeter (dve petinki palca) krajše kakor dozdaj. Ampak topove daljša, četudi so veliko dražji, kakor užgalice.

Petrič sta bila prva leta zastopnika kluba v strankinih lokalnih odborih.

Odnosaži med stranko in klubom pa so se pcostrili, kakor že omenjeno, zaradi spora z izdajateljem "Gl. Svobode" Martinom Kondom, ki je bil tedaj njen aktiven član. V klubu je začelo prevladovati mnenje, da bo M. Konda s pomočjo svojih pristašev klub št. 1 pri stranki z zvijačami izigral.

To je nekatere člane jezilo tako zelo, da so zahtevali ločitev kluba od stranke. Predlagali so celo, naj se klub pridruži k Socialist Labor Party. Zmerni, preudarni člani, so miril in pojasnjevali, da ne more biti vsakemu intimno znano, kako in vsled kakšnih vzrokov je prišlo do spora med strujo, ki je zahtevala, da naj bo "Glas Svobode" skozinskoz načelno socialistični list, ali pa naj prizna, da mu je predvsem za gospodarski uspeh, in pa med izdajatelji "G. S.", ki so zatrdjevali, da je Zavertnikova-Petričeva skupina razjarjena le vsled osebnih sporov in se skuša zdej maščevati. Šele koncem leta 1906, in v letu 1907, so zavladali v klubu do socialistične stranke spet iskreno prijateljski odnosi.

Klub št. 1 se je znašel zaeno z drugimi klubi slovenske in srbske sekcije JSZ izven stranke ponovno po takozvani springfieldski konvenciji leta 1918, na kateri je neuradna skupina članov iz vseh krajev Amerike sklenila, da se JSZ loči od soc. stranke. Za ponovno pridruženje k stranki se je zavzemal v Chicagu l. 1919-20 posebno Fr. Zaž in z njim večina članstva kluba št. 1. Tudi večina eksekutive je bila za ponovno združenje, ki je bilo izvršeno kmalu po detroitški konvenciji socialistične stranke leta 1921.

Ves čas potem je klub št. 1 ena izmed najaktivnejših postojank socialistične stranke v Chicagu.

Klub št. 1 v organizacijskem delu

Radi obojeznosti slovenske naselbine v Chicagu so člani kluba št. 1 že v prvih letih skušali ustanoviti v raznih delih mesta podružne klube. Tako so dne 8. julija 1911 ustanovili klub na severni strani mesta (north side). Ta klub je v JSZ dobil številko 52. Ustanovnevali sestanku je predsedoval tajnik kluba št. 1 Frank Podlavec. Novi klub je imel samo dve seji in prenehal. Od njegovih nekdanjih članov je v klubu št. 1 zdaj samo še Anton Putz.

Takoj po vojni je klub št. 1 podvelj skupno s somišljeniki na Pullmanu akcijo za ustanovitev kluba na južni strani mesta. Bil je ustanovljen in dobil v JSZ številko 224. Klub št. 1 je na njegovih prireditvah vprizoril nekaj iger in mu pomagal z udeležbami, predavatelji in agitacijo. V sedanji depresiji je bil klub na Pull-

manu le formalno aktiven in nedavno so ga razpustili.

Februarja 1933 je bil slovenski klub JSZ na north side spet ustanovljen, veliko na prizadevanje članov kluba št. 1, v prvi vrsti Antona Vičiča. V akciji je pomagal tudi klub srbskih članov JSZ (št. 20, tedaj na 2250 Clybourn Ave.).

Novi klub na severni strani je imel par zelo uspešnih prireditvev, večinoma s sodelovanjem kluba št. 1 in njegovega pevskega zbora "Sava". Dasi je imel le malo članov, so bili nekateri zelo aktivni in je izgledalo, da dobi velika alovenska naselbina na severni strani res vzorno delavsko organizacijo, ki si bo znala priboriti vpliv in agitacijo za delavsko gibanje. Toda dobila je tajnika, nekoga L. Wipotnika, ki je klubu zavrnil blagajno in nato "odpotoval neznanu kam". Vsota, ki je šla z njim, je znašala kakih 80 dolarjev. Ta incident je člane poparil in ker ni bilo nikogar več, ki bi hotel prevzeti tajništvo, je bil klub razpuščen.

Dalje je klub št. 1 s svojimi odseki pomagal na prireditvah društvom v Chicagu in v So. Chicagu. Sodeloval je s predstavi ali pa z nastopi svojega pevskega zbora s kluboma JSZ v Waukeganu in Milwaukeeju.

Predavanja in shodi

Kmalu po ustanovitvi je klub št. 1 začel z diskuzijami o dnevnih problemih; aranžiral je predavanja in gojil priredbe agitacijskega značaja. V drugem letu obstanja je priredil prvomajsko slavnost, ki je bila prva med Slovenci v tej deželi. Vršila se je v Narodni dvorani. Na sporedu so bili govori, deklamacije in petje. Kmalu po tej slavnosti se je vršil v Narodni dvorani klubovski shod, na katerem sta govorila Hrvat Juraj Mamek in Fred Peče, Frank Petrič pa je deklamiral Etbin Kristanov "Dobrovoljni ples". Dne 25. junija 1904 je imel klub shod v Narodni dvorani s temo "Kaj je socializem?" Govornik je bil Jože Zavertnik. Udeležba je bila zelo dobra, in že 2. julija je spet sklical shod.

Dne 18. marca 1905 je imel klub svojo prvo praznovanje obletnice — Pariške komunne. Fred Peče in sodružica Medenova sta deklamirala. Pela sta češki zbor "Ferdinand Lasale" in slovenski zbor "Orel". Jože Zavertnik je govoril o Pariški komuni. Vprizorjena je bila živa slika "Revolucija". Te priredbe se je poleg Slovencev udeležilo tudi mnogo strankinih članov drugih narodnosti.

Naslednja leta je klub sklical nešteto shodov in agitacijskih sestankov, aranžiral veliko predavanj in izvršil mnogo drugega agitacijskega dela. L. 1932 je prvič v svoji zgodovini imel večje število udeležnih shodov, na katerih so govorili v angleščini člani kluba in drugi strankini govorniki. V tem

ZADNJI BOLJŠEVIŠKI VODJE NA POTI "LIKVIDACIJE" IN OBTOŽB PROTI SAMEMU SEBI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
krat trdili, da igra s svojo taktiko z vso komunistično internacionalno vred v roke fašizmu?

Same odgovorne osebe

Eden izmed naročnikov Proletarca je naš zavedni delavec Anton Blasič v Fontani, Calif. Svoječasno je nas kritiziral, češ, obsojate obravnave proti izdajalcem v Rusiji, dasi bi morali odobravati taktiko Stalinove vlade, ki jih trebi. Je prav, da se trebi izdajalce, ampak baš ti izdajalci, ki jih zdaj trebijo, so bili aparat sovjetske vlade; bili so oni, ki so izvršili oktobrsko revolucijo. In bili so oni, ki so uničili demokracijo v Nemčiji.

Torej kdo pravzaprav so izdajalci? Sov. Unija je napredovala v industriji na vseh drugih poljih, pod vodstvom ljudi, ki so morali klečniti pod puškami. Nedvomno bi lahko napredovala boljše in uspešnejše, ako si bi res naklonila vsaj nekoliko svobode tiska, zborovanja in organizacije. Toda naj nastejemo še nekaj izmed o-nih nezmotljivih ljudi, ki so pomagali terorizirati socialistično gibanje po vsem svetu in odločevali o usodi sovjetske Unije.

Nikolaj N. Kreštinski je bil podkomisar za vnanje zadeve in sovjetski poslanik v Berlinu. Bil je eden glavnih graditeljev sovjetske Unije. Pristaš terorističnih metod proti socialistom ("menjševikom"), danes pa ga je Višinski razglasil za — Hitlerjevega agenta.

G. G. Jagoda je bil načelnik sovjetske tajne policije, ki je v svetovni javnosti znana v začetnicami GPU. Pomagal je v smrt mnogim boljševiskom, in mučil tisoče socialistov — danes pa ga Višinski obtožuje zavezništva s fašističnimi silami in tirja njegovo življenje za kazen...

Same odgovorne osebe

Dalje so izmed sedanjih in prejšnjih boljševiskih voditeljev proglašeni oziroma bili že prej proglašeni za fašistične zaveznike še sledeči tovariši Lenina in graditelji boljševiske Rusije:

Kristijan Rakovski, bivši poslanik sovjetske Unije v Franciji, eden največjih intelektualcev komunističnega gibanja, zdaj kajpada izdajalec. Fajsula Khodzalev, bivši predsednik sovjetske republike Uzbek.

Vladimir I. Ivanov, glavni ravnatelj lesne industrije in gozdarstva v USSR.

P. T. Zubarov, podkomisar za agrikulturno.

To so nekateri izmed teh, ki so bili tirani po večmeščnem zaporu na "masno obravnavo".

Na prejšnjih so bili obsojeni v smrt in ustreljeni Gregorij Zinovjev, predsednik komunistične internacionale, D. V. Bogomilov, sovjetski poslanik na Kitajskem, Konstantin Jurjenjev, ki je bil poslanik v Berlinu, pozvan v Moskvo in od tedaj o njemu ni več glasu, Gregorij Pjatakov, bivši podkomisar težke industrije, ki je bil tudi obsojen v smrt, Mihael N. Tukhačevski, maršal sovjetske armade in slavljen za enega najboljših vojaških strategov, admiral R. Orlov, maršal Jan Garmanik, ki je izvršil samomor predno ga je sodišče utegnulo obsoditi v smrt itd. itd.

Lahko bi naštevati imena naprej in naprej predsednikov sovjetskih republik, komisarjev in podkomisarjev, vojaških in mornaričnih poveljnikov, ravnateljev kolektivnih farm, industrij, solstva itd., ki so morali plačati z življenjem, ker so bili proglašeni za nezveste.

Je neverjetno in pravzaprav nihče ne verjame

Obtoženi so bili zvez z Nem-

delu se je odlikoval posebno John Rak, ki živi zdaj v Johnstownu, Pa. (Dalje prihodnjič.)

čijo, Japonsko, Italijo, Anglijo, Poljsko itd. Sabotirali so vse, kar so mogli, uničevali žito, meso, blago in sploh vse kar so kontrolirali. Sploh jim je Višinski našteval vse mogoče in nemogoče zločine — in obtoženci so jih radevolje priznali. Čudež je, kako se more sovjetska Unija na eni strani postavljati za napredkom, na drugi pa obsojati v smrt tiste, ki so bili na čelu njenega napredka.

Leon Trocki

V tej kot v prejšnji obravnavi so bile izrečene najbolj strepene omembe proti Leonu Trockemu. Trocki je v zgodovini sovjetske Unije (ne v šolski, seveda) prvi oblikovalec sovjetske vnanje politike. Bil je prvi komisar vnanjih zadev in nato vojni komisar — prvi načelnik gradnje rdeče armade. Danes ga oglašajo za angleškega špijona. Obtoženci, ki so bili klicani pred dvema tednoma na obravnavo, so trdili, da so mu iz vladnih blagajen nakazali milijon dolarjev v ameriški vrednosti za protisovjetske aktivnosti. Trocki odgovarja, da je to iz trte izvita laž in zahteva, naj mu Stalin ta očitek dokaže z dokumenti, ali pa bo ostal v obeh zgodovine lažnik.

Borba v Rusiji je torej med komunisti: med onimi, ki se smatrajo za staro gardo oktobrsko revolucije in med Stalinom ter njegovimi sedanjimi pristasi.

Odmevi v inozemstvu

Najslabše vpliva notranja nezgovornost sovjetske Unije na Francijo. Ljudska fronta bi se rada oslonila nanjo posebno zdaj, ko je začela angleška vlada trkati na Hitlerjeva in Mussolinijeva vrata. Pa je nastala ta obravnava in vsi v Franciji, razen komunistov, ki so kajpada manjšina, vprašujejo: "Na koga v Rusiji se je sploh mogoče zaneseti? In kaj nam koristi zveza z državo, v kateri pobijajo maršale in admirale zaradi veleizdaje?"

Tudi komunistom v izven ruskih deželah je neprijetno. Vse te, ki so bili ali bodo obsojeni v smrt, so slavili za "nezmotljive". Zdaj pa morajo dokazovati, da so bili "izdajalci". Ako se moremo iz dogodkov v današnji Rusiji kaj učiti, je temeljni nauk ta, da je njena diktatura polom in da je stori la napako, ker ni vsaj trockistom dovolila nekoliko demokracije... Dokler so bili slednji na vrhu, so bili zoper njo in zatirali opozicionalce. Zdaj pa bi radi — kakor je rekel Bukharin, svobodo zborovanja, tiska in političnega združevanja.

To, da so vsi ti stari boljševiski glavarji le špijoni in da so ponujali Rusijo v razkosanje Nemčiji, Japonski, Angliji, Poljski in kdor bi jo sploh kaj hotel, pa ni verjetno, razen ako je komunistično gibanje docela degenerirano in brez vsakršne moralne vrednosti.

Konferenca JSZ in Prosvetne matice v zapadni Penni

V dvorani društva "Postojnska jama" SNPJ v naselbinu Strabane se bo v nedeljo 27. marca vršila konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice. Važno je, da so na nji zastopana vsa društva Prosvetne matice in vsi klubi JSZ.

Konferenca JSZ in P. M. v Milwaukeeju

Dne 1. maja bo v Milwaukeeju konferenca zastopnikov klubov JSZ in druš. Prosvetne matice. Vršila se bo v So. Side Turner Hall. Konferenca se prične ob 10. dop. Popoldne pa se prične v veliki dvorani v istem posloppju veliko prvomajsko slavo, na katerem bo klub št. 1 JSZ ponovil Ivan Cankarjevo dramo "Jakob Ruda". Program bomo imeli popoldne in nekaj zvečer, potem pa bo prosta in plesna zabava. Več o pripravah pozneje.

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

"MESTO" ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

V svetlobi šestih belih luči, ki so gorele pod stropom, si jo je lahko ogledal. Bila je vsa v dveh barvah brez odtenkov. Črno: lasje, oči, obleka ter lakasti šolnici. Rujavo: obraz, roke, rame in nogavice. Ta preprosta harmonija dveh barv jo je povzdigovala v ponosen čar. Nobenih kodrov, nobenih okrasov na njeni obleki, ki se je od pasu navdol malce širila in kakor da bi bila od spodaj podrezana, prav tako kakor prema črta las nad čelom. Vse, kar je bilo črnega na njej, se je spreminjalo, kar pa je bilo rujavega je zamiralo. V obleki je bilo življenje, a v telesu sanje.

Pred njima so se premikali pari, kakor da bi plaval v zraku in takoj je zagledal Zosjko, ki je plesala z gospodom ženskega obraza. Bil je zadovoljen. Se že zabava, si je mislil, in baš pravega soplesalca si je izbrala. Potem je objel svojo damo in se spustil z njo v plesočih vrveh. Silno lahko se je gibala. Vsa, od prsi pa do kolen se je prižela nanj, vsa se je udajala njegovim zgibom, on pa je je pogledoval v oči in njegov pogled je prosil in bil je ves užgan od strastnega objema. Njuna žgoča toplota se je spajala, pronicala skozi tkanino, v njuni krvi je vzplamtel val medlosti, mogočen, slasten val in ničesar drugega ni čutil kakor ritem in nase prižeto telo, ki ga je popolnoma obvladal.

— K večerji, k večerji! je klicala gospodinja.

Klavir je utihnil in žal mu je bilo, ker je moral razkleniti roke. Žalno nezadovoljstvo ga je zajelo, kajti ta ples duši, gnete strast in te pušča v neutrušenih željah. Prijel jo je pod roko, da bi vsaj tako čutil njegov telo. Kakor da bi se mu hotela odzvati, mu je stisnila prste in ves oživljen ji je šepnil:

— Sedeva skupaj?

— No, da!

Veselo vzklikajoč so rinili v jedilnico. V tej gneči je za hip srečal Zosjko in ko je njegova dama pogledala v drugo stran, ji je tiho, toda veselo dejal:

— Zbogom, Zosjka!

Pogledala ga je s svojim počasnim, prodirljivim pogledom, toda očitajočega ni bilo v njenih očeh. Tudi odgovorila mu je, pa je ni slišal, ker je odšel.

Miza je bila izvlečena po vsej dolžini in obilno obložena s preprostimi toda okusnimi jedili: sir, slaniki, šunka, riba in raznovrstne klobase. Na sredi majhnih in velikih krožnikov so stale rože, narezan kruh v treh košaricah, zelene steklenice vina in bele z žganjem. Ko so posedli, so za nekaj časa vsi utihnil, dokler se ni spet razvil pogovor med posameznimi sosedi.

Stepan je sebi in Riki pridno nalival. Pila je počasi, vino je izbirala z okusom, toda leno. Gledal jo je in manj in manj jo je poznal. Nekaj tujega, nekaj strašno ravnodušnega je bilo v vseh teh njenih črtah, le če se je ozrl vanj, je čutil, da je ženska, s katero je pravkar plesal.

— Rika, Rikočka... je šepetal. Kako razkošno ime!

Ker je precej pil, je videl zdaj manj gostov okoli sebe kakor prej. Brkati jurist, ki mu je sedel nasproti in veselo snubil plavalas dekletke z bohotnimi prsi, ga je najprvo surovo pogledal, nato pa je prav nepričakovano požmrknil in se mu nasmejalo, kakor da bi mu bil tovariš. Tudi Stepan je čutil v sebi brezmejno naklonjenost do vseh gostov. Kako lepo! K vsakemu je lahko pristopil, z vsemi se je lahko razgovarjal kakor s stariimi znanci, kajti vse ono, kar oddaljuje ljudi, se je raztopilo v časih in vsi so si bili zdaj enaki — brezbrizne živali, ki bi se rade šalile in smejale.

Zosjka je sedela ob koncu mize in se ljubeznjivo pogovarjala z ženskim mladcem, ki mu je obraz kar žarel od zadovoljstva. Pogosto ju je opazoval, hotel se je srečati z njenim pogledom, da bi jo osramotil. Toda Zosjka je vztrajno obračala oči od njega. Stepan je bil razočaran. In to naj bi bila ljubezen? S prvim, ki ga je srečala, se zabava, kakor da bi ne bilo ničesar! Zal mu je bilo, ker še bolj ni užalil te pretkanke.

Potem pa ni maral nič več pogledati tjakaj. Glasovi so se dvigali in padali, razlivali

so se v potočkih neskladnih razgovorov, iz katerih so se čuli le pijani vzkliki in smeh. Stepanu se je zdelo kakor da drsi na saneh z visoke gore. Dotaknil se je pod mizo njene noge in besno jo je stisnil.

— Počasi, nogavico mi boste umazali! je dejala mirno.

— Opral jo bom v svoji lastni krvi! je odgovoril.

— Imate toliko krvi odveč!

— Dvakrat več, kolikor jo je treba!

Trudil se je povdariti prav te besede, da bi zažele globlji smisel. Nato ji je pripovedoval smeje, dvoumne smešnice, katerim je dama privedala spretno pripombe, saj jih je večinoma tudi sama poznala.

Bil je pijan, pijan v onem stanju, ko se zdi človeku vse žalostno in mračno. Kakor da bi že zdrsel z one visoke gore in kakor da zdaj sam samcat stoji sredi sive ravnini. In odtod je pogledal svojo sosedo z obupom in strahom. Mar se bo tudi pri nji pričela ona ljubezen, ta dolgočasna storija med možem in žensko? Ljubezen je dolga algebrična enačba, v katerih boš našel same ničle, pa če se še tako zelo trudiš, da bi jo drugače rešil.

In naslednja označba je prav takšna. Venomer isto taisto. Menja se množec, množitelj — zmnožek pa je vedno isti, nespremenljivo prazen. Brezupno je slutil, da se bo prav tako navdušil tudi za Riko, da jo bo iskal, da bo visel na nji kakor v resničnem pasu, katerega bo moral vlačiti s seboj, čeprav bo dosegel obrežje in vse vrvi in vozli se mu bodo zajedli v telo: Dolgčas ga je zajel, prav tako kakor onega gledalca, ki mora iz neznanega vzroka gledati desetih isto predstavo.

Pogreznil se je v premišljevanje. V tem hipu mu je Rika položila roko na koleno.

— Stefan...

— Kaj?

— Dajte mi roko!

Dal ji je roko in takoj spet potegnil iz njene. Neumljeno ga je zbodla v dlan. Vzkipel je, prav tako se mu je zdelo, kakor da bi prebodla milnati balonček njegovih razmišljanj.

— Pripravite se! je dejal s smehom. Ob priliki vas zbudem tudi jaz!

Njene oči so se spreminjale.

— Ne bo se vam posrečilo! je odgovorila.

Nagnil se je k nji in ji povedal veselo bajko Katjula Mendesa o slepi babici in njeni vnukinji, ki jo je pripela k svojemu krilu, da bi jo varovala pred nesrečo. Toda babica je vseeno postala prababica, četudi je dovolila dekletu hoditi iz hiše prvokrat le za četrto ure, drugič le za pet minut. "Kako ti je uspelo, najti v četrto uri ljubimca?" jo je razkačena vprašala. Toda grešnica je skromno odgovorila: "Ne babica, to se je zgodilo drugič."

— Neumna babica, ki je silila vnukinjo zgrabiti za kar je bilo! je dejala Rika.

— Upam, da vi nimate babice?

— Da, ampak tu je vlak.

Pripovedovala mu je, da je tu le slučajno, da je prišla obiskat starše a stalno da živi v Harkovu, kjer nastopa v baletu. Zjutraj bo odpotovala.

Nikdar ni čutil Stepan toliko hvaležnosti do nikogar kakor ta hip do te ženske. Odpeljala se bo! Torej ne bo ljubezni med njima! Kolikšna sreča! Rad bi pokleknil pred njo in ji zapel hvalnico odrešenja. Moj Bog, kako lepo je vendar živeti na svetu!

— Dve je ura, je dejala. Iti moram. Ali me hočete spremiti?

— Zelo rad.

Počakal jo je v predsobi, da se je poslovila. Ko je prišla, jo je zgrabil za roko in pritegnil k sebi.

— Poljubi me! je dejal.

Nasmejala se je in tiho zapela:

Dekle je pralo nogo, fantje so pili vodo, tralal, tralala...

Nato se je privila k njemu kakor popreje pri plesu in za hip je občutil slasten dotik njenega jezika.

— Ogenj ljubezni plamti samo trenutek! je vzkliknil. Potem se borbč kuha na njem.

(Dalje prihodnjč.)

Iz Jugoslavije

Eden največjih problemov Jugoslavije je "hrvatsko vprašanje". Brez iskrenega sodelovanja in pristanja Hrvatov k državni tvorbi Jugoslavija ne more biti trdna ne znotraj ne na zunan. Predsednik vlade dr. Stojadinović je nedavno obljubil, da se bo vlada hrvatskega vprašanja resno lotila in ga rešila v korist celokupnosti države. Ni verjetno in je le ena obljuba več, kajti enako so obetali prejšnji predsedniki vlade.

Kdo lastuje prirodne zaklade in industrijo v Jugoslaviji? Domačini samo 30 odstotkov, ostalih 70 odstotkov bogastvev Jugoslavije pa lastuje tuj kapital. Donašajo mu okoli sto milijonov dinarjev obresti na leto. To je davek, ki ga plačuje ljudstvo Jugoslavije od svojih bogastev in za svoje garanje inozemstva.

Posledice boja pravoslavne cerkve proti konkordatu (pogodbi med jugoslovansko vlado in papežem) se še vedno čutijo. Pravoslavna duhovščina se je maščevala nad mnogimi pravoslavni poslanci, ki so glasovali za konkordat, z izobčenjem iz cerkve in odrekla jim je cerkveni pogreb. Zdjaj, ko je vlada izjavila, da konkordata ne bo, je pravoslavna cerkev sprejela "izgubljene ovce" nazaj in jim greh odpustila. Ob enem si je pravoslavna cerkev priborila v vladi izmed vseh treh glavnih konfesij v državi spet prvo mesto upoštevanja, četudi je notranji minister katoliški duhovnik.

V vsi Sloveniji je samo sedem banovinskih bolnišnic s 1860 posteljami. Hiralnici pa sta samo dve, namreč ena v Vojniku in druga v Ptuju. Zdravilišča so na Golniku, v Dobrni in v Rogoški Slatini.

Davki za gradnjo cest so v Jugoslaviji zelo neenakomerno razdeljeni. Slovenija prispeva za ceste 13 do 14 odstotkov vseh dohodkov državnega centralnega fonda, dobi pa povrnjenih za ceste v svoji banovini le 3 odstotke.

V Dravski banovini (v Sloveniji) je 120.000 koles, 2289 potniških in 856 tovornih avtomobilov. — Tujih državljanov je v banovini 18.805 in sicer 9664 italijanskih, 4300 avstrijskih, 2606 čehoslovških in drugi. — Ciganov je 2200 (od teh 600 iz drugih banovin). — Glede javne varnosti pravi poročilo banovine, da je bilo umorov in ubojev 82, detomorov 21, težkih poškodb 700, požigov 200, tatvin 6500. — Samomorov je bilo v banovini 234.

Toča in poplave v Sloveniji

DELAVSKI RAZRED JE EDEN

Kateri delavec, kateri nameščeneec tega ne ve? Najpreprostejši delavec in nameščeneec ima toliko soli v glavi, da logiko, pravilnost te trditve spozna. Koliko bolj mora to spoznanje zajeti delavec in nameščeneec, ki so obiskavali več šol. Mnogo čitali, poslušali predavanja ter mislili sami ali sodelujejo v razrednem delavskem gibanju!

To spoznanje je prva stopnja delavske kulture. Kdor spozna to dejstvo, je pošten in zvest svojemu načelu, dela tudi v življenju, v delavski organizaciji nesebično, preklinja joče vse postranske pojave, ki ovirajo temeljno načelo: delavski razred je eden.

Mnogo imamo danes pojavov, ki imajo namen to najsvetejšo načelo delavstva sabotirati in smešiti, ga korumpirati in izigravati. Mnogo je tudi delavcev, ki nasedajo prevaram in spletkam proti delavskemu razredu, ki morajo imeti le dva namena: **podkupovati delavce z obljubami ali pa sejati med njimi prepire, da se ne bi zedinili v načelu, da je delavski razred samo eden.**

Eni si skušajo z obljubami delavstvu zasigurati politično oblast in vabijo delavce v svoje

so v lanskem letu povzročile 70 milijonov dinarjev škode.

"Delavska Politika" poroča iz Kranja: "Ena večjih tukajšnjih tekstilnih tovarnen išče potom Borze dela samo pod 18 let stare delavce. Kam pa z delavci nad 18 let starosti? To ostaja seveda odprto vprašanje. Oblast naj bi tak način iskanja delovne meči prepovedala, kajti to je nov način izigravanja uredbe o minimalnih mezdah. — V nekem domačem tekstilnem podjetju se še vedno zaposluje nekatere delavce po 12 ur dnevno, dočim je 10-urnik običajen za vse zaposlene delavstvo, ne da bi gospod šef imel dovoljenje oblasti in pristanek delavstva.

IZ KANSASA

Ko grem po opravkih po sedelnih majnarskih naselbinah, opazujem, kako se je v 15 ali 20 letih vse spremenilo. Na slabše, kar se tiče delavskih razmer, v mnogih ozirih pa tudi na boljše. Prej v vsaki naselbini kup hiše in živahno življenje vsepovsod. Zdjaj se tu in tam par stanovanj in naselbina zapuščena in mrtva. Prej vsake pol milje mrtvogovnik, kjer si delo lahko vedno dobil. Če si se skregal z bossom, ali če se ti je kako drugače zamerilo delo, si prepljal svoje orodje k drugemu rovu in prihodnji dan pričel delati v njemu. Kup rdečega kamenja je edino znamenje, da je bil tukaj nekoč rov. Toda tudi ti kupi kamenja počasi izginjajo, ker delavci WPA posipljejo z njim naše nekdanj strahovito blatne ceste. Ko smo pred leti šli na socialistične konference, smo navadno najeli farmarski voz s par konji, ki so gazili blato do kolen, in je vzele dve ali tri ure, da smo prišli v nekaj milj oddaljeno naselbino. Danes so vsepovsod lepe trde ceste, da prideš z avtom v tako naselbino v desetih minutah. In pa elektrika je skoraj v vseh hišah, ki so ostanki nekdanjih naselbin. Koliko prijetnejše življenje je bilo takrat, ko so bile še vse naselbine kot mravljišča, če bi imeli vse te ugodnosti, o katerih mislimo, da bi zdaj brez njih sploh ne mogli živeti.

Šel sem v nekdanj zelo napredno naselbino Gross. Pa me je, poleg drugih stvari, zanimala odnotna šola, kjer sem pred leti imel sedem let dvomljivo čast biti tajnik šolskega odbora. V tej šoli podučuje zdaj bratova hči Mary. Na vprašanje, koliko otrok še obiskuje šolo, pravi da 10.

Ko sem prvo leto mojega "uradovanja" "inšpiciral" šolo, kot je zahtevala "uradna dolžnost", sem se najprvo oglasil, kjer je bila brhka učiteljica podučevala višje raz-

rede osnovne šole. "Vse prenatrpano", je pojamrala. "Okrog 50 otrok imam v sobi, da si je prostora komaj za polovico tega števila."

Potrkal sem na vrata sobe z nižjimi razredi. Dasi je bila soba precej velika, je vendar v nji mrgolelo kot v panju. Na sedežu za enega otroka, so se stiskali po dva ali trije. Po kotih majhni zaboji in zasilni sedeži, vse polno in natlačeno.

Koliko imate vseh otrok. Ne vem natančno, pravi učiteljica, vem pa da jih je okrog sto!

Prizidali smo še eno sobo in uposili novo učiteljico. Sheridan Coal Co., ki je lastovala v šolskem distriktu dva rova in pa Taylor, bogat lastnik šestih farm, ki so mu jih obdelovali podnajemniki, so zaradi predelave šole protestirali zaradi "nepotrebnih" stroškov, ker so se bali nekoliko večjih davkov. Toda protestiranje ni zaleglo nič.

V drugem, pol milje oddaljenem šolskem posloju, kamor so zahajali izključno otroci farmarjev, pa v 50 letih ni nikdar bilo več kot ducat otrok. Zaradi ekonomskih in učnih ozirov, smo skušali združiti obe šoli, toda farmarji so se temu krčevito upirali. In tak neekonomski sistem je še vedno v mnogih distriktih.

Učiteljske plače v našem distriktu so bile od 110 do 135 dolarjev na mesec. V zadnjih desetih letih pa so učiteljske plače v Kansasu padle sramotno nizko. V podeželskih distriktih plačujejo v osnovnih šolah od 40 do 60 dolarjev na mesec. V raznih mestecih in srednjih šolah so plače nekoliko višje, navadno 75 do 100 dolarjev mesečno. Vzrokov, da so plače tako nizke, je več. Vedno več izučenih moči in pa krčenje števila šolskih distriktov potom konsolidacije, zaradi manjšanja števila prebivalstva, koder so namreč izginile majnarske naselbine, in pa vse preveč konkurence med učitelji samimi, pomanjkanje stanovske zavesti, trdne unije itd. Imajo sicer svojo organizacijo, ki se pa bolj briga za razne akademične probleme, kot pa za vsakdanjo eksistenco svojih članov.

A. Shular.

Social Study klub vabi na domačo zabavo

Chicago. — Prihodnjo soboto 12. marca priredi angleški odsek kluba št. 1 (Social Study Club) v Slov. del. centru domačo zabavo. Vsi člani in prijatelji so vabljani in vsi so naši mladini dobrodošli.

O pokojnem rojaku Frank Sedminku

Osage, W. Va. — Ker še ni nihče poročal v tem listu o smrti našega somišljenika in bivšega naročnika Proletarca, bom jaz to storil. Frank Sedmink je bolehal precej časa na naduhi, ki stare marsikakega premozarja. Dne 22. februarja smo ga poslali v bolnišnico in štiri dni pozneje je preminul.

Pokojnik je bil rojen v Dobravi, okraj Celje na Stajerskem. Star je bil 63 let. Delal je v premogovnikih že v starem kraju na Gornjem Stajerskem in v Nemčiji in potem tukaj, dokler je mogel. Zapuščena sestra v Gradcu. Bil je oženjen toda že pred leti razporečen in njegova bivša družica se je od tu izselila. Znan je bil v mnogih tukajšnjih naselbinah. Bil je zaveden delavec in pomagal v delavskem gibanju ter v bojih za naše pravice po svojih najboljših močeh. Bil je član SNPJ in SSPZ ter kluba št. 228 na Pursglove, W. Va. Vse organizacije so mu položile h krstni vence v poslednji pozdrav. Bil je zapisnikar v obema omenjenima društvoma. Dne 20. februarja je zapisniško delo zadnjič vršil.

Pokojnega Sedminka bomo ohranili v častnem spominu. Joseph Zeleznik.

Kluba JSZ v Detroitu priredita prvomajsko slavlje

Detroit, Mich. — Letošnji prvi maj bomo slovenski delavci v Detroitu praznovali v Slovenskem delavskem domu. Predvajan bo fin, k temu dnevu primeren spored, ki ga bosta oskrbela kluba št. 114 in 115 JSZ. To prireditve aranžirata oba kluba skupaj in vršila se bo v nedeljo 1. maja. Druge organizacije prosimo, da naj ne prirejajo zabav tega dne, nego da pride njih članstvo na to prvomajsko slavlje, ki naj bo skupno za vse slovenske napredne delavce v tem mestu. Zborovodja John Berling in režiser Frank Česen bosta poskrbela, da bo spored proslave vreden pomena prvega maja. Podrobnosti o pripravih in sporedu objavimo pozneje. — Janko Zornik.

Tudi židi se smejo kopati

Zidje v Nemčiji se smejo v javnih kopališčih prati samo od 1. do 3. popoldne. Ako žele po kopanju v hotel, smejo iti samo v židovske hotele.

Prihranite si čas, delo in denar!

z avtomatično ELEKTRIČNO pečo

• Kuhajte na moderni način — z elektriko. Sprevideli boste kot stotine drugih gospodinj v Chicago, da je kuhanje z elektriko najlažje, najbolj udobno in najcenejše.

Poučite se o udobnostih električnega kuhanja takoj. Oglejte si te mične peči na izložbi v trgovinah za električne potrebščine, dalje v trgovinah z železnino, pohištvom ter v trgovinah z modnim blagom v vaši soseščini ali pa v električnih lokalih Commonwealth Edison družbe. Različne velikosti in modeli po poljubnih cenah.

Izredna ponudba

1. V zameno vzamemo vašo staro peč.
2. Liberalni pogoji za instaliranje v skoro vseh soseščinah.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

Moje pojasnilo cleve-landskemu "Očesu"

Collinwood, O. — V Proletarcu z dne 23. feb. piše neko "Okno" med drugim: "Zal, da dvorana SDD na tej predstavi ni bila toliko polna kot bi morala biti, oziroma kot taka predstava in trud "Verovška" za luži. Nekaj vzroka temu menda je bila akcija "Naprejevec", ki so večer prej sponsirali v isti dvorani film "Spanija v plamenih". Dobro in lepo je, da so to storili, ampak čemu na tak dan, da škodujejo drugi, enako važni delavski prireditvi?"

Kot članu dramskega društva "Verovšek", naj mi bo dovoljeno to "mizerijo" pojasniti, ker teh razdiralnih akcij je že vse preveč, in to po večini od onih, ki jim je "Verovšek" in vse slično španska vas. Da so collinwoodski Naprejevci na prejšnji večer sponsirali film "Spanija v plamenih" je bil vzrok ta: Naš odbor "Priatelj lojalistične Spanije" je imel aranžmno za prireditev v načrtu se predno se je dramsko društvo "Verovšek" pripravilo za igro "Kamnomol", toda vse dvorane so bile oddane pred in po datumu igre. Srečaja pa je nanesel, da je nek mladinski klub odpoval dvorano za ples, ki jo je imel najeto za 12. feb. in odbor, oziroma "united frontarji" so to dvorano porabili v namen kazanja filma. Mr. Okno nima nobenega tehtnega in ne gentlemanskega vzroka se jokati nad nepovoljno udeležbo na igri "Verovška". Ako nimamo zato pritožb mi člani, počemu naj si on greni svoje življenje? Saj "Verovšek" ni imel s to igro prve skušnje. Po našem mnenju je bila udeležba naravnost dobra, ako vzamemo v upoštevanje, da smo že parkrat poskusili z resnimi dramami, pa jih je prišlo manj ljudi gledati kakor zadnje. Temu pa niso bili krivi "Naprejevci", vsaj pri prejšnjih predstavah ne, pač pa nezavednost publike. Ako naši ljudje radi vidijo "komedijo", mi jih ne moremo reformirati, ako se ne znajo sami navzlic obtožbečih razmer.

Drugič, tudi to oporeka tvoji kritiki: V odboru "Priatelj lojalistične Spanije" smo delovali trije člani "Verovška" ter isto tako igrali drugi dan v igri, pa se nismo zjokali nad nevažnost publiko do naših proletarskih dram. Naj pripomnim, da smo trije člani "Verovška" prodali v predprodaji sto trideset vetopnic za ta "rompompom" "Naprejevcev". Nadalje pravi Okno: "Saj bi jim človek ne zameril, ampak kje so bile tiste osebe naslednji dan itd." Povem ti, da si človek brez očesa, ako jih nisi videl ene na odru in druge pa v dvorani kot gledalce. Zdi se mi pa, da je "Okno" mižalo. Nadalje omenja: "Na svoji prireditvi v soboto so imeli velik naval, ker so prišli film gledati tudi ljudje drugih narodnosti. Slo-

venski dom, oziroma njegova pivnica, je bila, mislim, deležna precejšnjega skupička. Da-li bo res ves prebitek, narajen pri tem filmu, šel v prid Cankarjeve čete, kakor so oglaševali v reklamah, ne vem." Drago "Okno", kje je bilo oglašano, da bo promet bare v klubovih prostorih SDD imel kaj opravka ali stika s kazanjem filma? Ako je kdo prišel piti v naš klub room, ni prišel z namenom, da s tem pomaga Spaniji, pač pa SDD. Res, da je bilo na prireditvi veliko tujcev. Za to gre priznanje "united frontarjem"; namreč med našo skupino so tudi madžarski fantje in dva izmed teh sta prodala, reci in beri, tristo pet in sedemdeset vetopnic. Vzrok res velikemu navalu je bil po našem mnenju tale: Vstopnice smo imeli v prodaji več tednov pred prireditvijo in v odboru je delovalo štirinadeset članov, kateri smo različnih političnih naziranj in prepričan. Sodelovali so člani društev SNPJ, SSPZ, SDZ, dram. dr. "Vehovšek", soc. kluba št. 49, Youngmen's demokratičnega kluba št. 32. W. demokratičnega kluba, komunisti in člani UAW lokal št. 45, ter dva ameriško-madžarska mladeniča, torej cela mešanica, ali po tvojem mnenju "united frontarji".

Dalje pišeš: "Nobena tajnost ni, da so bili ljudje s filmom večinoma nezadovoljni, kajti promoterji so obljubili preveč. Vstopnino so računali 35c za osebo. Čul sem neštete: 'Ja — saj ni bilo nič tistega, kakor so oglaševali.'" Torej ti in ljudje so bili nezadovoljni s filmom. Morda grede ljudje raje v show, kjer se kaže v povečanje vtisa filme s krasno scenarijo. Res, tega v filmu "Spain in Flame" ni, ker ni bil produciran v Hollywoodu, pač pa na frontah lojalistične Spanije, kjer danes preliva proletarska armada svojo kri za svobodo demokratične Spanije in za svobodo tebe in mene. Praviš: Promoterji so obljubili preveč. Kaj smo obljubljali? Nič drugega kakor slike iz lojalistične Spanije — kakšne so te slike in o njenih scenah nisi ne ti in nihče drugi nikjer čital, in nihče o tem oglaševal. Toda slika, po mojem mnenju, so bile več kakor smo promoterji obljubljali. Videl si v njih lahko umirajoče starce in starke, otroke, dojenčke na prsih mater z razmesarjenimi obrazi, stanovanja delavcev v plamenih, uničenje in razdiranje mest in vasi po krvočnih fašistih itd. Ako si naši skupini nasproten, ako ne želiš sodelovati z drugimi v pomoč demokratični Spaniji, vsaj drugim, ki so pripravljeni delovati, ni treba jemati poguma. Nič ti ne bo oporekal taktično in dostojno kritiko, ako se ti to ali ono ne dopade. Drugič, ko boče ta ali ona skupina ali organizacija nekaj sličnega priredila, pridi na dan s tvojo dobro voljo in idejo, povej jim, to ni zanič, jaz vem za boljše. Po-

lona metati pod nožo drugim, pa ni možato.

Demokratična Spanija potrebuje pomoči nas vseh. Ni vse finančna pomoč, kar šteje, morala je ona stvar, ki bo pomagala nad fašizmom. Kaj pomaga če izgubijo junaški demokratični Španci in mednarodna brigada svojo moralno silo? Puška ne velja nič, ako nimaš več volje do boja. Z otroškimi kikanji drug nad drugim ne bomo prišli daleč, prej ali slej bomo vsi skupaj utihnil. In kdo bo temu vsaj delno kriv? Oni, ki danes ubijate moralo drugim, a za resno delo jim ni. Zakaj se niso zadržali ob času klubi socialistične stranke? Zakaj ni glavni odbor SNPJ dal vsaj moralno podporo cleveandski federaciji SNPJ, pa bi morda vsega tega danes ne bilo. Toda ni še prepozno. Ako se hočemo razumeti, lahko nekaj dosežemo, kar je namen nas vseh.

Dobro je, da odbor "Priatelj lojalistične Spanije" v Collinwoodu ne vzame kikov preveč za resne. Nekateri tej akciji nasprotujejo poradi morebitnih političnih vzrokov, drugi ker ta ali oni njegov prijatelj ali simpatičar tako misli, a vse skupaj je prazen bav-bav. Nekomu se je sanjalo o collinwoodskem komunizmu. A ta-le bav-bav je v resnici tak-le: člani UAW lokal 45, so se organizirali poradi prihodnjih volitev v upravni in vodilni odbor naše unije iz vzrokov, ker se je reakcija že preveč razvila, pa je nekdo sanjal o našem komunizmu in pri tem se znajdemo danes v javnosti taki, kot se hoče nas naslikati. K temu pa je umešno vprašati: Kam s tem pridemo? V razdor, in zakaj? Samo poradi čudnih homatij nekaterih. — Vincent Coff.

Res, kaj je narobe z našim Detroitom?

Detroit, Mich. — Zadnje čase smo opazili v Proletarcu nekaj dopisov, v katerih piše jamrajo, da v naši nasešibini vse kot bi moralo biti, oziroma kakor oni žele, da bi bilo. Čemu toliko mlačnosti? vprašajo. Kje so oni, ki so včasih toliko poudarjali svoje prepričanje? Ali jim je bilo prepričanje le prazna beseda, kakor je bila prazna tista, češ, "mi smo bili socialisti še ko ste vi v starem kraju krave pasli?" Zdaj pa so tako obcagali, da bi klube najraje razpustili.

To je ena stran slike. Toda koncem konca le lahko konstatiramo, da še nismo na koncu, samo aktivnosti bi bilo treba več, pa bo šlo vse po starem tiru.

V klubu št. 114 bo v namen povečanja aktivnosti po vsaki seji predavanje in razprava o dnevnih političnih vprašanjih in drugih problemih, ki se tičejo delovnega ljudstva.

Seje kluba št. 114 se odslej vrše vsako tretjo soboto v mesecu ob 4. pop. na John R. v Slov. narodnem domu. Aranžirano je, da se dnevni red

čimprej skonča in nato sledi predavanje. Tako bodo seje zanimive in vsem v korist. Vabimo na naše seje tudi nečlane.

Nedavno sem v dopisu iz Detroita s podpisom "Mimogredoč" čital, da ima naš klub samo 20 dobrih članov. To ni točno, kajti klub ima skupno z mladinskim odsekom vred še zmeraj nad 50 članov in članic. Nekateri sicer zacetapejo s članarino in jo plačujejo za nazaj, in nekateri v naprej. Torej ni vzroka, da se bi kdo jokal radi kluba št. 114, ker smo še zmerom na zemljevidu. Klub št. 115 s svojimi 12 člani nas torej ne bo še prekosil, vsaj zdaj še ne.

V klubu št. 114 je odbor listi, kakor lani, izjemo organizatorja. Ta je zdaj Frank Smerdu.

Sodrug in somišljeniki, pridite v soboto 19. marca vsi na sejo. — John Zornik, tajnik.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Zadnja seja kluba št. 11 ni bila dobro obiskana. Menda je bilo vzrok slabo vreme. Sklepalni smo med drugim o pripravah za naše majsko slavlje, ki ga priredimo v soboto 30. aprila. Vprizorjena bo angleška igra "The Second Story Man", poleg tega pa bo na sporedu več drugih točk, katere bomo navedli enkrat pozneje. Sporočiti pa moram, da je na to slavlje povabljen Barbičev orkester iz Clevelanda. Pred par leti so že dvakrat igrali pri nas, v veliko zadovoljstvo občinstva. Mogoče nas pride ob tej priliki zaeno z godbeniki obiskati tudi sam France Barbič. Saj ga poznate! To je tisti, ki tako pili v "Proletarcu" in "Prosveti". Ako pride, bo tudi nas lahko, saj smo potrebni. Salo na stran. Želim, da res pride sem, in da prinese tudi harmoniko s sabo.

Brezposelnost se tudi čezdalje hujske pozna. Na dnevnem redu zdaj je odkrivanje korupcije in senatna preiskava administracije ohijekega gubernerja. Očitajo ji, da je slabo, oziroma nepošteno gospodarila. Zato je ona še posebno preiskovana.

Na konvenciji unij CIO 26. feb. v glavnem mestu Columbusu je v otvoritvenem govoru John Owens dejal, da tudi ako je samo polovica obdolžitvev proti gubernjerju Daveyju, o katerih poročajo listi, resničnih, bi moral biti odpoklican. "Vajste, lidji božji", to je tisti dobi prijatelj delavcev, ki je v lanski stavki jeklarskih delavcev poslal kompanijam v pomoč dva tisoč mož državne milice, da so lahko obnovile obrat pod zaščito bajonetov. Se še spominjate, kako so ga demokratiški politiki v zadnji volilni kampanji opevali za prijatelja delavcev? Čitajte danes poročila preiskovalne komisije, kako so tudi velike glave velekorporacij zapletene v korupcijske afere državne administracije. Ali se boste prebudili in pričeli z delom, kakor ga je omenil John Owens, predsednik šestega distrikta UMW in voditelj CIO v Ohio? "Dolžnost delavstva je pomesti koruptne politike iz vladnih uradov in izvoliti zastopnike delavcev na njihova mesta," je dejal.

Dne 20. feb. se je v bližnjem Bellairu vršil velik shod za bojkotiranje japonskega blaga. Shod je bil dobro obiskan. Ustanovljena je bila organizacija v ta namen in izvoljen odbor. Sprejeli so resolucijo, katera ljudstvo urgira, da naj bojkotira vse produkte, ki jih pošiljajo sem fašistične dežele. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki določa, da se predsednika Roosevelta pozove izposlovati zakon, ki bo prepovedal izvažanje municije in drugega blaga v dežele, ki so zapletene v vojne za fašistične namene. — Joseph Snoy.

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarceve knjigarne.

Barbič pripoveduje

Cleveland, O. — Vreme v Ohio je neustanovito kakor demokratska administracija v Columbusu. Se spreminja na slabše, in enako tudi državna blagajna, ki se vidoma prazni. Državni senat je uvedel preiskavo, a bila je farsa. Nihče ni kriv izpraznenja blagajne; kajti demokrati morajo skupaj držati. Mogoče verjamejo tudi v pregovor, da vrana vrani oči ne izkljuje.

Naši demokrat-komunisti so tudi zelo zainteresirani, ampak ne v graft v svoji državi, kajti graft je le "manjše zlo". Zato so rajše okupirali naloge pobirati prispevke za lojaliste v Spaniji. To delo so prej vršili tukaj socialisti. Posebno naš tajnik kluba št. 49 je bil jako zainteresiran. Sedaj so pa vse okupirali demokrat-komunisti, kajti le oni imajo pravico pobirati take prispevke, ker imajo v Pittsburghu anti-fašistični list. Pravijo, da je list slovenski, ampak vodijo ga bratje Hrvati, ker med Slovenci primanjkuje urednikov in vodij!

Kadar si hoče delavstvo priboriti kaj boljšega, mora po evangelije razodeti itak v Pittsburgh. Saj se še spominjate, kako je tam katoliški "father" James R. Cox reševal vprašanje brezposelnosti! Govoril je po radiu in si dobil tisoče in tisoče pristavev, kakor pozneje še bolj zlobudravi "father" Coughlin. Rev. Cox je organiziral veliko karavano brezposelnih v Washington. Mnogi so mu medpotoma zboleli vsled mraza in nekateri so podlegli pljučnici. Veliko se jih je vrnilo še predno so prišli do Bele hiše v Washington. Nazaj grede so vsi stradali in trpeli vsled mraza. Tako se je ponorčeval Rev. Cox iz bednih. Reklji so, da je celo bolj radikalen kakor komunisti. Zato je ljudi tudi bolj guli. Rev. Cox je bil vsled svoje ljubezni do delavstva pred federalno poroto. Razsojalo je o njegovem loterijskem podvetzju, ki ga je vodil z naslovom "25,000 Garden Stakes". V reklamah za to loterijo je oznanjal, da bo prebitek porabljen za vrt samostanskih sester pri cerkvi St. Patricka. Nune pri veliki fari morajo biti, in nune rabijo vrt, da se po njemu sprehajajo.

Prizadet v loteriji je poleg župnika Coxa tudi Clevelandčan B. J. Clifford in Thomas Harkins iz Pasadena, Calif. Tako je izjavil v obtožnici pomožni pravnik J. R. Speigel. Trdijo, da se je te takozvane nagrade v Rev. Coxovi loteriji delilo samo njegovim sorodnikom. Pa je prišel "father" v kašo. Herkinsov osebni zdravnik in prijatelj je dobil glasom obtožnice prvo nagrado v vsoti \$10,000. P.š. se dr. H. F. Walker in njegov stan je Hollywood, Calif. Skeda, da ni "Big Tony" v sorodu z Rev. Coxom. Bi tudi on prejel par tisočakov dobitka in potem bi se spomnil morda "Proletarca" ter mu poslal "bakšiš", češ, po krivem nabrani denar naj gre v namene, ki ljudstvu odpirajo oči, in za take namene deluje Proletarec.

Frank Barbič.

Anton Medved se zabava v Coloradu

Anton Medved, ki je imel do nedavno gostilno v Chicagu, je zdaj nastanjen v Pueblo, Colo., kjer živi njegova sestra. Sel je tja, da preudari, če bi mu kazalo obratovati tam gasolinsko postajo. Potuje po okolici, bil je v "vrtu bogov" pri Colorado Springsu, in piše, da se mu ti kraji prirodnih krasot jako dopadejo. Na zapadu je zdaj prvič. Ako si ne bo našel primernege posla, se vrne na vzhod. Njegovo bivšo gostilno v Chicagu sta prevzela John Hufan ter njegova soproga Theresa.

Države, ki so prišle iz zadnje vojne najmočnejše, so danes prebiske, da si bi upale zaplesti se v drugo. — "A. G."

Cankarjeva ustanova vprizori dramo "Gospodar"

Cleveland, O. — V nedeljo 20. marca ob 3. pop. vprizori Cankarjeva ustanova v Narodnem domu na St. Clair Ave. socialno dramo v štirih dejanjih "Gospodar", ki jo je spisal Etbin Kristan, urednik Cankarjevega Glasnika. Zvečer bo ples in prosta zabava v avditoriju in prizidku Narodnega doma. Za ples bo igral znani Yankovichev orkester.

Drama "Gospodar" ni bila dosedaj še nikjer vprizorjena. Zdaj pride prvič na slovenski oder. Je noviteta, ki ji bo dala ameriška Slovenija svoj dramski krst — kar si lahko štejemo v ponos in čast, da imamo ameriški Slovenci v svoji sredi ljudi, ki so zmožni v literarni obliki doprinesiti nam večja umetniška dramska dela.

Drugo posrečeno naključje je pa to, da imamo v svoji sredi avtorja drame "Gospodar", ki je obenem režiser iste in v kateri bo igral glavno vlogo. Biti avtor, režiser in obenem igrati glavno vlogo, je nekaj izrednega in nepričakovanega na našem ljudskem odru. Dramatik in pisatelj Etbin Kristan si je nadel to težko nalogo in lahko se zanesemo, da bo drama "Gospodar" po svoji literarni, režijski in igralski vrednosti zadela višek gledališke umetnosti.

Vprizoritev drame "Gospodar" je precej teška. Zahteva se dobre igrance. Režiser je polagal veliko važnost pri določanju igralcev. Da je spravil odgovarjajoče karakterje skupaj, so mu priskočili na uslugo igralci in igralkе vodilnih dramskih društev širom Clevelanda, ki so včlanjena pri Cankarjevi ustanovi. Vloge imajo: Etbin Kristan, Joseph Skuk, Vatro Grill, Olga Marn, John Steblay, Anna Grill, Anton Dolinar, Milka Babnik, August Komar, Milan Medvešek, Joseph Terbizan, Joe Šeme, Anton Eppich in Louis Zorko.

Značilno je, da osem od teh igralcev je režiralo samostojno več ali manj v preteklosti in sedaj boste imeli priliko videti v nastopih kar osem režiserjev v eni igri. To se ne dogodi vsak dan.

To bo tretja prireditev Cankarjeve ustanove. Prve dve prireditve so vsebovale večinoma pevске točke in zato smo se odločili posvetiti sedanjo našo dramo. Čisti preostanek gre v podporo Cankarjevemu glasniku, mesečniku za lep slovje in pouk, katerega izdaja Cankarjeva ustanova v Clevelandu.

Zato je naša dolžnost, da posetimo to zanimivo predstavo in s tem pokažemo, da nam je do dramske umetnosti in za obstoj revije Cankarjev glasnik, kateri nam nudi izobrazbo, je luč, ki kaže svetlejšee dneve našega življenja, kaže pot do resnične svobode, kjer bo upravičen do dostojnega življenja vsak zemljan. Pojdi-mo po ravni črti za dobro stvar in pokažimo resnično solidarnost v naših vrstah, ker le v tem pravcu bomo uspešni.

Vabljeni ste vsi na to znamenito predstavo. Ker se bo predstava vršila popoldne, se vabijo Slovenci iz bližnjih mest kot iz Akrona, Barbertona, Loraina, Warren, Girarda, Fireporta itd., da pridete in pomagate "boterčiki" krstni predstavi nove drame "Gospodar". Zato v nedeljo 20. marca vsi v Slovenski narodni dom, na veliko kulturno slavnost Cankarjeve ustanove!

Louis Kaferle,

Program in plesna zabava čitalnice SDD

Cleveland, O. — Ponovno opozarjamo na spored in plesno zabavo, ki jo priredi to nedeljo ob 3. pop. Čitalnica Slov. del. doma, 15335 Waterloo Road. Prebitek se porabi za nabavo nadaljnega štiva. Vstopnina za popoldne in zvečer je le 35c, samo za plesno zabavo zvečer pa 25c.

Pod vodstvom Vinko Coffa bo vprizorjena živa slika s spremljevanjem petja, ki ga bosta predvajala Zaitz-Jersich. Sodelovali bodo v sporedni pevski zbor "Slovan", solist Peter Dujmovich, pevsko društvo "Jadran", duet soc. pevskega zbora "Zarja" (Josephine Turk in Sophie Turkman), Vadnalov kvartet, solist Frank Plut, Anton Epich, kuplet, in John Steblaj v igri "Ribencan Urban". Naša čitalnica je kraj, v kateri si lahko sleherni delavec zajema vire za izobraževanje. Vzdržuje jo jo delavci. Torej delavci, pridite vsi, da se ne samo zabavate, ampak ob enem tudi podprete to izobraževalno ustanovo. — Frank Barbič.

Člani kluba št. 114 za obdržavanje zbora JSZ letos

Detroit, Mich. — Kaj je boljše: redni zbor JSZ in Prosvetne matice odložiti z letos na 1940, ali pa ga obdržavati v tem letu, kakor nalagajo pravila? V klubu št. 114 smo razpravljali o tem vprašanju. Naše članstvo je mnenja, da je zbor zdaj potreben in to iz raznih razlogov. Na primer, stranka in zveza sta izgubile na članstvu, in potrebno je, da preudarimo in sklenemo, kaj treba storiti, da ga spet pridobimo in naš pokret boljše pozivimo. In drugič, ako se pred letom 1940 ustanovi delavska, farmerska-delavska stranka, ali kakorkoli že se bo imenovala, je potrebno, da bi zbor JSZ o tem razpravljaj zdaj in določil glede novih političnih kombinacij — taktiko za našo zvezo. Ako so za zbor v tem letu finančne poteškoče, naj bi se vzelo iz drugih virov, ali vsota v konvenčnem skladu ne bi zadostovala. Uverjeni smo, da bo eksekutiva JSZ ukrenila glede tega kot najboljšee mogoče.

Janko Zornik, tajnik.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8449
If no answer—Call Austin 5700

PRISTOJAJTE K
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI**
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO.
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

**ŠTIRI KNJIGE
CANKARJEVE DRUŽBE
SAMO ZA \$1.25**

1.) KOLEDAR, ki obsega nad sto strani gradiva in slik.
2.) ŽENIN IZ AMERIKE. Povest. Spisal Anton Tanc.
3.) FRANCIJA IN FRANCOŠKO LJUDSTVO. Spisal C. Petelin.
4.) SINOVI PREDMESTJA. Povest. Spisala Mimica Konič.

Vse štiri knjige Cankarjeve družbe dobite za \$1.25.

Posljite naročilo čimprej. Naslovite:
PROLETAREC, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAPADI NA AZILSKO PRAVO POLITIČNIH EMIGRANTOV

Begunci, ki so utekli Hitlerjevemu in Mussolinijevemu terorju povsod šikanirani

Po prihodu Hitlerja na vladno Nemčije in po fašističnem puču v Avstriji se je mnogo političnih beguncev iz teh dežel zateklo v Prago in druga češka mesta, kjer so jih češki soc.-demokrati sodružno sprejeli in jim pomagali k življenjski eksistenci. Ti politični emigranti so pričeli izdajati svoje liste in jih utihotapljali v Nemčijo in Avstrijo. Vlada na Dunaju je protestirala in naslavljala note češki vladi, da dovoljuje proti svoji sosedji (Avstriji) neprijateljske akcije. Se veliko glasnejši pa je bil Hitler. Pod temi pritiski so bili protinacijski listi nemških političnih emigrantov na Češkem ustavljeni. Svoje glavno glasilo so nato preselili v Pariz.

Pariz je danes svetovno zatečišče političnih beguncev vseh vrst. V njemu je velika kolonija belih Rusov, ki se navdušujejo za povrnitev carizma in intrigirajo proti sedanjemu Rusiji. V Parizu je tudi nekaj komunističnih beguncev iz Rusije, pristaše Trockega in onih sovjetskih bivših voditeljev, ki so bili v tekoči čistki "likvidirani". V Parizu je mnogo komunističnih beguncev iz Nemčije in Italije. V Parizu je stotine socialistov iz Nemčije, Avstrije, Italije in tudi drugih dežel, iz katerih so utekli, ker so kršili zakone "za zaščito države".

V Parizu izdajajo italijanski politični emigranti svoje protifašistične liste, izdajajo jih nemški begunci proti hitlerizmu, izdajajo jih avstrijski proti avstrijskemu klerofašizmu, izdajajo jih ruski politični begunci proti sovjetski Rusiji itd.

Na drugem mestu je London, toda glavni centrom političnih beguncev vseh vrst je Pariz. Hitler je v svojem zadnjem govoru pred "parlamentom" zapretel, da bo odslej držal vlade dotičnih dežel odgovornim za vse napade v časopisu proti "tretjemu rajhu". Enako je že pred leti zapretel Mussolini. Nekaj humoristični češki list v Pragi je imel Mussolinija posebno na pikiri in se je iz njega norčeval

venji. Članek je seveda napisan tako, da nikogar ne "zali", kajti drugače bi ga cenzor zavrgel. Glasl se:

"Mednarodno načelo zaščite političnih emigrantov je bilo dolgo let sveto. Priznavale so ga skoraj vse države. Danes ni več tako. Avtoritativne države so to načelo prelomile in za njim ga kršijo tudi nekateri demokratične države. Podleglo so hujskanju in irendentističnemu rovarjenju v njih notranjosti, hoteče se ogniti temu navideznemu povelju za vmešavanje v notranje razmere posameznih držav. Zato so začele preganjati in še preganjajo politične emigrante kakor — zločince.

Demokratične države kažejo s tem svojo slabost, ker podlegajo navideznim vzrokom širjenja irendentizma v svojih zemljah po nasprotnih silah. Razlog jim je dobrodošel, če tega ne bi bilo ali ga ne bo, bodo našli to drugih pravez, ker se avtoritativne države hočejo uveljaviti tako ali tako v dosego svojih političnoimperialističnih ciljev.

Imeli smo emigrante iz Italije, Nemčije, Avstrije in tudi iz drugih držav po raznih še demokratičnih deželah. Opažamo pa zlasti v srednjeevropskih deželah, da se ravna s temi političnimi emigranti kakor z neljubimi gosti ter se jim namiguje, da odidejo ali pa molče, ker hujska proti njim — sosed in dela nemir v deželi — zaradi njih. Vse to se vrši kljub temu, da so razni politični svetovni ali družabni nazori naravni efekt duha in razvoja in da zaslužijo popolno svobodo, v kolikor ne povzročajo reakcionarnega razvoja.

Bolezen preganjanja emigrantov in političnih naziranj se navadno pričinja s preganjanjem židov ali komunistov. To je parola, ki ima namen odvrti javno mnenje od pravega namena, ki je zaslužnje naroda. Oprijemlje se ta bolezen sedaj že Poljske, Rumunije, Bolgarije in morda še katere države. To je navadno zastrupljanje narodov. Politična, gospodarska ali druga zla bi se lahko reševala s pametno zakonodajo, če je rešitev potrebna v duhu napredka in ob spoštovanju političnih in svetovnih naziranj, ki jih je prinesel razvoj. To se pa ne godi. Z golimim fraz in z gohlimi bletanja novih naziranj se hoče zadušiti razvoj, kar je pa naravno nemogoče.

V takih razmerah trpe največ emigranti in svoboda njih naziranj. Trpe pa tudi narodi, ker se pogrezajo v barbarstvo. Svetost političnega prepričanja, svetost napredka in razvoja mora zopet dobiti vso mednarodno moralno zaščito. To pa bomo dobili zopet le v mednarodni demokraciji in v demokracijah v posameznih deželah.

O tem vevležnem vprašanju azilskega prava političnih beguncev je pričrila značilen članek "Delavska Politika", glasilo socialistov v Slo-

KLAUS HEINRICH-T. M.:

ŽIV POKOPAN

(Odloček iz knjige "Konzentrationslager VII", ki je izšla v založbi Malik, v kateri piše, bivši jetnik koncentracijskega tabora v Nemčiji, opisuje strahovite prizore v teh taboriških, ki jim je bil sam priča.)

"Vzemi lopato, mrha, in izkopli tu v zemljo luknjo. Mogoče te bo pogled na svoj lastni grob izpametoval." Izak je otrpnil, a surova Geyerjeva brca mu je dokazala, da se Zimmermann ni šalil. "Tukaj! Zadržni!" Geyer mu je pokazal ravna tla v kotlini. S palico je površno zarisal pravokotni prostor v velikosti običajnega groba.

"Dva moža od prvega voza sem! Kopljite! Takoj!" Erich Rieger in Willi Kneif, ki ju je Geyer z okretom glave označil, sta pritekla. Izak in oba tovariša so začeli kopati jamo.

Vlažna in trdo optepta zemlja je bila zelo odprna. Vendar je troje kopačev že po kratkem času stalo do kolen v jami. Kmalu so se pogreznilo do bokov. Potem do prsi. To se je zdelo Zimmermannu dovolj.

"Ven vidra!" je zapovedal. Kneif in Rieger sta se zavihlela na obroke in sta se vsa zmešana uvrstila med ostalo moštvo. Izak je oprt na svojo lopato ostal sam v jami. Zimmermann je pogledal svojo žrtev.

"Vlezi se, Izak!" je zapovedal četovodja. Iz njegovega jasnega glasu je zvenela neizprosna volja po ponižanju človeka, po njegovem uničenju.

Izak se je zdrznil in ga preplašen pogledal: "Da bi se vlegel?" je jecljal. Ze je Geyer skočil k njemu v jamo, pograbil ga je za ramena in ga je potisnil k tlom. "Vlegel se boš, da! Ti pes židovski!"

Izak je pokleknil. Njegove roke so se proseče dvignile. ("Pod drugačnimi okolščinami bi se zdelo to teatralično." je pomislil Martin, ki je bil pristopil k Tobiju in mu nehote krčevito stisnil roko. V tem trenutku se obupna Izakova gesta ni zdelo nikomur teatralična.)

"Ne, prosim, ne, ne..." "Krik sivolasega moža ni vzbudil v SS-srcih sočutja, pač pa nestrpnost.

"Se boš končno vlegel!" je zarjul Geyer in je vrgel ihtedega moža na vlažna tla v jami. Izak ni več kričal, ko mu je rjavosrajčnik s pestjo potisnil glavo k tlom.

"Sem zdaj, vidva!" je zapovedal Zimmermann. Počasi sta stopila Kneif in Rieger naprej. Geyer je zlezal iz jame. Skupina okrog Göbela je molče stala gori nad strmino.

"Zagrebite ga!" To je zapovedal Zimmermann.

Oba ujetnika sta držala lopati v rokah in se nista ganila. Stala sta tam, bleda, neodločna, kakor da nista razumela. Tedaj je široko in krakajoče zadonel od zgoraj Göbelov glas: "Ali naj vama pomorem, falota?"

Geyer je vrgel palico od sebe. Z eno kretnjo je smel puško z rame. Cev je nameril proti jetnikoma.

"Tempo!" je siknil skozi zobe.

"Tempo, ali..." Jetnika nista pogledala drug drugega. Kakor dva automata sta naenkrat začela gibati s svojima lopatama. Srebrno leskeča se kovinasta rez lopat se je zagrizla v nasip zemlje, ki je ležal pred njunimi nogami.

Prva gruda, prhka, črna in mokra, se je zrušila v jamo. Sledila je tretja, četrta, deseta. Visoko nad barjem je viselo julijsko sojnce. Nebo, ki ni oilo na njem nobenega oblaka, je sijalo v blede modrini. Tam zdaj nekje v borovju so peli jetniki. A tam spodaj v jami je ležal otrpel, brez vsakega upanja, stiriinštridesletni "varstveni" jetnik, Izak Bierbaum in je čakal svojega konca.

Prvi lučaji zemlje so ga zadel na noge, na trebuh, odskakovali od sten, razpršili se po njegovem obrazu. V stirioglatem koščku neba se mu je naenkrat zazdelo, da vidi postave

dveh ostarelih deklet, ki sklonjeni naprej, s preplašenimi obrazi, gledata k njemu v jamo. Saj je vendar njun brat, njun zaščitnik! Ne razumeta, zakaj se jima je moglo kaj takega storiti. In naenkrat zagleda med padajočo zemeljsko gmoto globoko vdrt, tople oči in stariško, izbrzdano lice svoje matere. Spet se zdi sam sebi čisto majhen, nebogljen, varstva potreben. Mati pregiblje ustnice, zapeti mu hoče usipavanko. Poteze njenega obraza pa naenkrat otrpnejo. Njene oči se razširijo in iz njih isre strah. Vidi, da je Izak odra-sel mož, ki se že stara, da je ves pobit, v raztrgani obleki, v laseh se mu drži kurje perje, leži na barju, na dnu črne jame. Vidi, da ga hočejo živega zagrebsti. Izaku je, da bi kričal. A on ne kriči. Upa, da bo izgubil zavest. Vendar ne ve, je li to zavest, ki ga zapuščata. Zdj se ne bo več upiral. Dovolj je. Grude padajo. To je, kakor da bi se potapjal. Najprvo dosežejo valovi usta. Potem grede preko nosu. Končno pokrijejo obraz. Vse...

Zgoraj je nastal prepričljivi vokal. Kako strašno prestati, ko je njegov obraz bil že napol pokrit. Zdj je samo še vprašanje minut. Glasovi mučiteljev tulijo. Slišijo se udarci. Tovariši so se branili, da bi mu zasipali glavo. To je lepo od njih. Sploh so tovariši bili dobri k njemu. Ampak, to zdaj nima več nobenega pomena. Proti oboroženim zverem ne morejo neoboroženi nič opraviti.

Novi udarci, krik in stok. Aha! Spet so začele grude padati. In zdaj se vsipava, kakor hudournik, zemlja od vseh strani, po nogah, po prsih in — po — obrazu.

Nehote je začel Izak vleči svoje roke iz močvirske zemlje, ki ga je vedno tesneje obvijala. Osvoobil si je nos in je položil redko mrežo svojih prstov čez zaslepljen obraz. Težko je, se mirno predati smrti, tudi če vemo, da je vsak gib obrambe brez smisla. On hoče zdaj umreti. A roke in noge se ne pokoravajo njegovi utrujeni volji. Venomer podrtavajo in krčevito ruvajo sem in tja. Od zgoraj se je razločno videlo, kako se v nakupičeni zemlji nekaj giblje in melje, kakor krt pod krtino.

"Se več zemlje!" je rjul Zimmermann. "Več, več!" Geyer je sam začel z lopato pomagati in je suval vedno nove gmotne barske zemlje preko roba v jamo. Doli v jami je kup zemlje vedno bolj mrzlično in intenzivno podrtavala. Potem se je zaskočil slaboten, kašljajoč glas, ni bil krik, samo poskus kričanja, ki je mahoma zamrl. S tem glasom je prenehal v zemlji tudi nemir.

"Dovolj ima," je zarenčal Geyer.

Kneif in Rieger sta kakor na povelje spustila lopati in sta se obrnila proč. Gledati to podrtavanje, pod naraščajočim kupom zemlje, je bilo strašno. Mir in tišina, ki sta temu sledila, sta bila neznosna...

"Svoboda".

Rdeči sokoliči se bodo postavili

Chicago. — V nedeljo 27. marca bo v Slov. del. centru zabava, ki jo priredi mladinski odsek kluba št. 1 Red Falcons. Vabljeni vsi. Naša mladina nam obeta dati obilo razvedrila in prilik za smeh.

Pomota v poročilu o "družinskih razmerah"

Alvin, Ill. — V poročilu o ločitvi Jacob Kraitza od svoje življenske družice, priobčeno 23. februarja je omenjeno, da sta se ločila sodniško. Razprtila sta se prijateljsko brez sodnega odloka. Torej kot človeka, ki smatrate, da lahko gresta narazen brez tožbe.

Šubelj pride v Cleveland

Vežbalni krožki Slovenske ženske zveze prirede 20. aprila v SND v Clevelandu koncert na katerem bo pel Anton Šubelj.

FALCON CORNER

Editor: Mitzi Owen

Life of Karl Marx
Karl Marx, a German Socialist, was born in Trier, Prussia, May 5, 1818. His parents were prosperous Jews, who embraced Christianity when he was a child. When he was young he was determined to be a poet but soon the idea was abandoned and he decided to follow his father's footsteps and study law.

In 1842 he took over the editorship of the Rheinische Zeitung and in six months raised the circulation from 885 to 3,200. In 1843 the paper was suppressed, and Marx moved to Paris, where he became the editor of a year book. In the same year he married Jenny Westphalen his childhood sweetheart.

Two years later a group of communists meeting in London asked Marx and Friedrich Engels to write the Communist Manifesto which they did. This document outlines the foundations of international socialism.

During the German revolution of 1848 Marx returned to Germany and became editor of the Neue Rheinische Zeitung in Cologne. After the paper ceased publication he returned to London where he tried to support his family and children on his meagre and uncertain salary which he earned from writing articles for the New York Tribune.

Marx's chief work is Das Kapital. Marx wrote many volumes on his philosophy and theories. Karl Marx died March 14, 1883.

"Workingmen of all countries, unite!"
"You have nothing to lose but your chains."
"You have a world to win."
Karl Marx.

Fight War by fighting for Socialism!
"You may kill me; you will not kill the Socialist ideal. My children will be proud of their father. The workers will bless my dead body."—These were Giacomo Matteotti's last words while being tortured to death by Mussolini's fascist brigands.

From... "And Spain Sings" we have taken this poem:

Prpriave za koncert "Svobode"

Detroit, Mich. — Kakor običajno v prvi polovici leta priredi "Svoboda" tudi letos svoj koncert, ki se bo vršil v nedeljo 13. marca v Slovenskem delavskem domu na zapadni strani (Livernois).

Na svojih mnogih prejšnjih koncertih je "Svoboda" vpri-zarjala operete. Na tem pa bodo predvajane razne klasične in narodne pesmi s spremljevanjem velikega orkestra, da bo letošnji koncert res nekaj izredno lepega in bo prekašal tudi naše prejšnje operetne predstave. Sama pesem "Pomladanska simfonija" je vredna vstopnine, ki jo "Svoboda" računa na ta koncert.

Ena izmed drugih točk koncerta je krasna, melodična Johann Straussova skladba "Po lepi, modri Donavi". Slovensko besedilo zanjo je spisal Anton Subelj. Naši "Savani" v Chicagu so jo že mnogokrat peli. To skladbo s slovenskim besedilom daje pridruženim zborom na razpolago Prosvetna matica. Poleg teh dveh vabuje spored celo vrsto drugih lepih pesmi, vse nove. Nastopi mešan zbor "Svobode", ženski in moški zbor, kvarteti, oktet, dueti itd. "Svoboda" ima zdaj izredno dobre moči, najsi bo v moškem ali ženskem zboru, zato pričakujemo, da bo koncert v nedeljo 13. marca višek vseh drugih prireditvev. Pridite, ne bo vam žal. Vstopnice so v predprodaji po 50c in 60c pri blagajni. Na svidenje v nedeljo v Slov. delavskem domu.

Janko Zornik

FENC'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmernne. Postrežba točna.

DR. F. PAULICH ZOBOZDRAVNIK

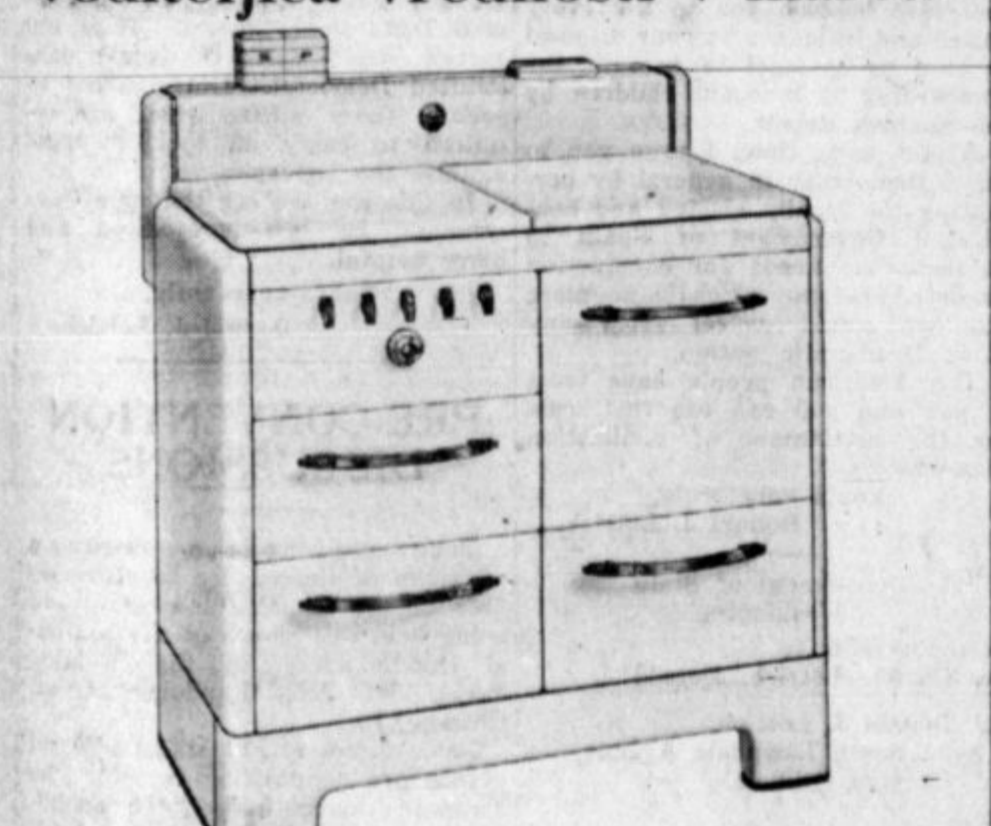
Ordinira vsak dan razen srede od 9. zjutraj do 9. zvečer. V nedeljo po dogovoru. PHONE: CICERO 610

2125 SO. 52ND STREET CICERO, ILL.

BARETINCIC & SON POGREBNI ZAVOD

Tel. 1475 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

PEOPLES GAS voditeljica vrednosti v marcu

\$109.50 Eton Universal avtomatična plinska peč

Seznajte se s prijetnostjo avtomatične plinske kuhinje in v njega popolnosti — z novo Eton Universal plinsko pečjo. Je HITRA... BREZ BRIGE... SNAŽNA! Popolnoma moderna oprema vam daje novo udobnost v kuhinji s kuhinjskim uspehom VSAK CAS. Točnostna peč za peko je popolnoma insulirana, da ostane kuhinja hladna. Avtomatična kontrola na peči z zvončkom vam pove, kdaj je peč v naprej razgreta do zaželjene vročine. Ima 4 gorilnike za lahno vrenje—premikalni pražilec z mrežo za okus—2 predala za uporabo—pripravo za zabelo—2 balancirana dvigljiva pokrova—in mnogo drugih priprav za prihranitev dela in časa. Poslušajte se te velike prilike za nabavo nove Eton Universal plinske peči. Pridite in ogledajte si ta krásni izdelek še DANES!

THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

O zmedi, "notni fronti" itd.

Kemmerer, Wyo. — Ker ravno pošiljam naročnino, pa naj bo še nekoliko dopisa zraven. Zmede je po svetu toliko, da ji niti wyomingski viharji niso kos. Človek opazuje to cincanje dežel sem in tja, strank tu in tam, pa se mu zdi, da se obnašajo vsi kakor razposajeni otroci.

Namesto da bi se tudi politično organizirali, se delavec med seboj rajše prerekajo kdo izmed kapitalističnih kandidatov naj bo izvoljen. Ako se ne organiziramo zdaj, bo ob 12. uri že prepozno. Varujmo pa se hinavskega kliča za notno fronto, kar ponavadi pomeni razbijanje socialističnega in umiškega gibanja ter ribarenje v kalnem na račun delavskih množic. Delavstvo se iz tega zamožanja ne bo moglo osvoboditi, razen ako se bo učilo iz listov, kakršna sta med nami Proletarec in Prosveta. Vredna sta, da ju široko kolikor največ kdo zmore.

Delavske razmere pri nas so skrajno slabe tudi na najboljšem koncu. To se pravi, da so čisto zanič. Radi tega z agitacijo za naš delavski tisk zdaj ne moremo uspevati.

Anton Tratnik.

Socialist se ne spozna po besedah, ampak po delu in v zvestobi do svojega gibanja.

NO ENTANGLING ALLIANCES? SOCIAL STUDY CLUB

So the United States has no agreement, or understanding, with Great Britain, or any other country, "relating to war or the possibility of war." Secretary of State Hull makes that statement, without qualification, in a letter to Senator Pittman, and President Roosevelt publicly declares that Secretary Hull has presented the facts accurately.

The American people were becoming seriously alarmed. The newspapers have been full of the most disturbing reports, and the country is alive with propagandists intent on pushing us into an alliance with Great Britain and France, on the theory that we must again sacrifice our sons "in order to save democracy."

The American people were not particularly impressed by what the propagandists said, but they were genuinely anxious concerning what responsible leaders in Washington had in mind. Frankly, they feared those leaders were headed for war, and that they had entered into some sort of an "understanding" with Great Britain and France by which we were to assume the task of disciplining Japan, and thus make Asia safe for the European interests which have been exploiting that region for centuries.

Now that President Roosevelt and Secretary Hull have given these solemn assurances, the American people may breathe a little more freely, but it is hoped they will remain on the alert, and considering past performances, they had better. They were caught napping in 1917, with the result that America was swept into the World War. They are, we believe, determined that catastrophe shall not be repeated.

Right here is a good place to note that "gentlemen's agreements" among the nations are extremely dangerous, principally because they are never made public until the

hour for action arrives.

A fine example is to be found in the experience of Great Britain. Sometime before 1911, the statesmen then in power at Westminster entered into a "gentlemen's agreement" with France by which France covenanted to keep its fleet in the Mediterranean and maintain watch over Italy and Austria.

In return, Britain promised, in the event of war between France and Germany, to use its fleet to guard the northern ports of France.

The statesmen who made that "gentlemen's agreement" did not take the people of Britain into their confidence. They even went so far as to deny that such an understanding existed.

In the summer of 1914, when the European situation became tense, as a result of the assassination of an Austrian archduke, France demanded that Britain redeem its promise.

Of course, that meant that England must become France's ally in a war with Germany, and soon British "Tommys" were marching off to the Fields of Flanders.

If the British people had been consulted when the "gentlemen's agreement" was made, they would have rejected it. Had Germany known that Britain was obliged to go to France's aid, the Kaiser might have restrained his legions, and the World War might have been averted.

"The American people," says Labor, the railworkers' weekly, "want nothing that remotely suggests a military alliance with any foreign power. They are prepared to make any sacrifice to safeguard their own shores, or to resist intrusion by Asiatic or European powers into the affairs of the nations of North and South America. But they are unalterably opposed to becoming involved in the conflict between China and Japan, or any other foreign war." —Milwaukee Leader.

HARD-TIME PARTY, Sat. March 12.

Members of the Social Study Club of Branch No. 1 have all arrangements completed for a jolly party this Saturday night at the Slovene Labor Center. There will be music, dancing, refreshments, games and a general "good time" in store for all who attend. We cordially invite you and you all of your friends, in other words, all of you.

MEETING, Friday, March 11. The regular meeting of the Club takes place this Friday at the Center. Something that will interest us all has been arranged by the Educational Committee for that night. —Don't miss it.

UNCLE SAM'S ROLE

Our country's contribution to world peace begins at home. Our immediate task is to defeat the May bill, formerly the Hill-Sheppard bill, which would give the president, in time of war, powers no less oppressive and dictatorial than those now enjoyed by Hitler and Mussolini.

Our people can give moral and financial support to the people of any nation or colony struggling against Fascist or imperialist rule. They can refuse to buy goods from Japan, Germany and Italy, and thus contribute to the downfall of Fascism and autocracy. They can strive to preserve official neutrality. America as an example of a nation minding its own business — like Sweden, Denmark or Norway — will be far more helpful to world peace than America assuming the role of a world policeman.

BRANCH ACTIVITIES

The following activities are scheduled for the winter season by JSF Branches, Fraternal and Cultural Groups affiliated with the Educational Bureau, JSF:

MARCH

Chicago, Ill. — "Hard Time" party sponsored by the members of the Social Study Club at the Slovene Labor Center on March 12th. Gradishek's Orchestra.

Chicago, Ill. — Red Falcons party March 27th, Slovene Labor Center.

Strabane, Pa. — District Conference of JSF Branches and other organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation, March 27th.

Cleveland, Ohio. — Program of singing and an evening of dancing, Saturday, March 5, in the lower hall of the Slovene National Home, sponsored by the Socialist Singing Chorus "Zarja".

APRIL

Chicago, Ill. — Sava's Spring Concert, Sunday, April 10, to be held in conjunction with the Program being sponsored by the members of Branch No. 1 for the benefit of the Spanish Loyalists; — SNPJ Auditorium. Music in both halls after the program.

Bridgeport, O. — May Day Celebration of Branch No. 11, JSF, Saturday, April 30.

MAY

Milwaukee, Wis. — District Conference of JSF Branches and organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation at the S. S. Turn Hall on May 1st.

Milwaukee, Wis. — May Day Program sponsored by the JSF Branches 37 and 180, Sunday, May 1st at the S. S. Turn Hall.

The Dramatic Group of Branch No. 1, JSF will present the play, "Jacob Ruda."

Detroit, Mich. — May Day Celebration sponsored by the J. S. F. Branches 114 and 115, Sunday, May 1, in the Slovene Workers' Home on Livernois Avenue.

JUNE

Chicago, Ill. — Proletarec Picnic, Sunday June 12, Kegel's Grove.

Newburgh, O. — Picnic of Branch No. 28, JSF Sunday, June 5th at Joseph Zorn's farm, Bradley Road, Brooklyn.

Cleveland, O. — Picnic of Branch No. 27, JSF and the Socialist Singing Group "Zarja" Sunday, June 19th at Pintar's Farm.

NOVEMBER

Cleveland, O. — "Zarja" Concert in the main auditorium of the Slovene National Home on Thanksgiving Day, November 24th.

Branch secretaries and secretaries of all organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation are requested to keep us informed of the dates of their affairs thereby enabling us to keep this calendar up to date.

A precedent embalms a principle. Disraeli.

Women and War

(From "Women and War")

By OLIVE SCHREINER

In supplying the men for the carnage of a battlefield, women have not merely lost actually more blood, and gone through a more acute anguish and weariness, in the months of bearing and in the final agony of child-birth, than has been experienced by the men who cover it; but, in the months of rearing that follow, the women of the race go through a long, patiently endured strain which no knapsacked soldier on his longest march has ever more than equalled; while, even in the matter of death, in all civilized societies, the probability that the average woman will die in child-birth is immeasurably greater than the probability that the average male will die in battle.

There is, perhaps, no woman, whether she have borne children, or be merely potentially a child-bearer, who could look down upon a battle-

field covered with slain, but the thought would rise in her, "So many mothers' sons! So many young bodies brought into the world to lie there! So many months of weariness and pain while bones and muscles were shaped within! So many hours of anguish and struggle that breath might be! So many baby mouths drawing life at women's breasts;— all this, that men might lie with glazed eyeballs, and swollen faces, and fixed, blue, unclosed mouths, and great limbs tossed—this, that an acre of ground might be manured with human flesh, that next year's grass or poppies or karoos bushes may spring up greener and redder, where they have lain, or that the sand of a plain may have the glint of white bones!" And we cry, "Without an inexorable cause, this must not be!" No woman who is a woman says of a human body, "It is nothing!"

WORKERS' LEISURE AND CULTURE

ANTOINETTE FUSS

New factors in the relation of leisure to culture may be summed up as follows:

First: Workers' leisure is increasing today at a swift and uninterrupted pace.

Second: Chiefly because of the commercial organization of most leisure-time activities and the unequal distribution of culture, this leisure has not yet brought equivalent material or intellectual enfranchisement.

However, ideas are changing concerning the traditional function of leisure in the lives of the people. Leisure is coming to mean not only rest and relaxation, but also cultural and social opportunities hitherto restricted to the upper classes.

The cultural function: As the increasing impersonality of professional work demands the opportunity for exercising during one's leisure the faculties of independence and originality, so do the vigilance and the intelligence exacted by the machine demand and ever-deepening general culture.

The social function: Leisure permits workers, along with other members of society, to participate more and more in the functions of public life, so that they may fulfill their duties as citizens in other ways besides merely going to the polls.

Fourth: In response to the new cultural needs of leisure, modern institutions are being created and are developing under our very eyes: workers' colleges, public libraries, youth movements. These touch as yet but a small minority, but when one considers how great is the proportion of workers to the total population, their possibilities are enormous. Leisure must be safeguarded from enslavement to economic and commercial interests or from subjection to political designs. The most effective leisure-time activities are the outgrowth of people's own interests.

Fifth: All this tends to transform the traditional collective culture. For one thing, it results in a fairer distribution of work and leisure, and likewise in a more just distribution of individual culture. Labor unionism, cooperatives, and the new modes of

living experienced by certain youth groups influence this cultural evolution.

Finally, leisure is far from being the sole or even the principal casual factor in human culture. The working life might perhaps be equally fruitful, if not more so. But a cross-fertilization of the values of work with those of leisure should result in an unforeseen creative contribution to human culture by workers.

Neither the slave nor the small tradesman can become artisans. They experience an increasingly intolerable tension between the constant humiliations of existing society and the grandiose promises of socialism. To achieve the necessary changes in the social order, it is not enough for man to feel oppressed; he must also face his own power to effect change. To this, education contributes.

Bakers' Journal.

The Organization Of Labor

By LOUISA BLANC

What is competition, from the point of view of the workman? It is work put up to auction. A contractor wants a workman; three present themselves.

"How much for your work?"

"Half a crown; I have a wife and children."

"Well; and how much for yours?"

"Two shillings; I have no children, but I have a wife."

"Very well; and now how much for yours?"

"One and eight pence are enough for me; I am single."

"Then you shall have the work." It is done; the bargain is struck. And what are the other two workmen to do? It is to be hoped they will die quietly of hunger. But what if they take to thieving? Never fear; we have the police. To murder? We have the hangman. As for the lucky one, his triumph is only temporary. Let a fourth workman make his appearance, strong enough to fast every other day, and his price will run down still lower; there will be a new outcast, perhaps a new recruit for the prison.

I never wonder to see men wicked, but I often wonder to see them not ashamed.—Swift.

"MEDICINE" WHICH IS POISON TO EUROPE AND THE REST OF THE WORLD

Crazy As A Bed-Bug

By LOUIS JARTZ

Now, I want to deal with political smart alecks, who cannot be called intelligentsia, but they are high-class according to their own valuation. For they know guys, who know guys, who can get tickets fixed, and so on.

In a practical case, here, one of these knew higher-up people in the Democratic party. His father-in-law was out of work and ill, and absolutely needed adequate relief. After all contacts for succor were made and having failed, the father-in-law committed suicide. This high-class man then told a radical about all this.

The radical answered him, "Why the devil didn't you go to the relief offices yourself and demand relief?"

"But, would they give?" asked the high-class man.

"Why, it's up to you to fight like hell for it. Kick up a stink!"

"Suppose they throw me out?"

"Let them!" thundered the radical. "Then just go back in again."

"Yes, but one might not get any relief that way."

To which the radical laughed, "What the hell—you didn't have any to lose."

"But suppose they'd maybe cut off all relief, if there was too much kicking?"

"O. K., boy. That's just the thing. Just let them do it. You see, I'm natural: like a smokestack to a factory, a plough to a farmer, and a shovel to a W. P. A. job; but you, you're just like a louse on a dog. When you search for something to eat you get scratched. Why don't you be like Uncle Jake! He says, 'Worker's Alliance dam good thing. He fight like hell for me. I join heem up!'"

(The following correspondence between the editor of the SEARCHLIGHT and Pierrepoint Moffat, Chief, Division of European Affairs, Washington, D. C., on the stand of President Roosevelt and his Administration in regards to the Fascist bombardment of innocent men, women and children behind the battle lines in Spain, will prove of interest to our readers.)

Hundreds of thousands of innocent men, women and children have already been sacrificed in this Fascist orgy of butchery in Spain which may tomorrow begin in some other country. But, so far, our Government has turned a deaf ear to the cause of the Spanish Loyalists.)

Hon. Franklin D. Roosevelt, President of the United States, The White House, Washington, D. C.

Dear Mr. President:

The killing of innocent women and children behind the battle lines in the Spanish Civil War is an outrage which every civilized human being condemns. I too, wish to raise my voice in behalf of those poor souls who have been sacrificed on the altar of greed and piracy. I therefore beseech you to use every power and influence at your disposal to stop or at least to prevent the bombardment of innocent children by the Spanish Rebels.

At the same time, I urge you to assist Democracy in general by permitting the legally elected and constituted Government of Spain to purchase the needs for conducting its defensive war which is no more than we would expect from any other Democratic nation.

The American people have trust in you and you can use this trust for the betterment of civilization as a whole.

Yours very truly,
Donald J. Lotrich.

Department of State, Washington

In reply refer to Eu 852.00—Lotrich, Donald J.

Mr. Donald J. Lotrich, 2634 South Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Sir:

The receipt is acknowledged, by reference from the White House, of your letter of February 7, 1938 concerning the bombing of civilian populations in Spain.

The following statement was made by the Secretary of State at a recent press conference in response to an inquiry whether this Government had taken any stand on the question of the bombing of non-combatants and of centers of population:

"This Government has frequently stated and reiterated its position with respect to the bombing of civilian populations from the air. This Government's position is based first on considerations of humanity and secondly on the consideration that no theory of war activities can justify such conduct. Four or five years ago the General Disarmament Conference, with virtual unanimity, agreed that bombing of civilian populations from the air should be prohibited everywhere, but the proposed resolution on

this subject was never carried to effect. In any event, occurrences of this kind are to be deplored by every civilized country and it can only be hoped that ways may be found to bring about a cessation of it."

Yours very truly,
Pierrepoint Moffat,
Chief, Division of European Affairs.

March 4, 1938.

Mr. Pierrepoint Moffat, Chief, Division of European Affairs, Department of State, Washington, D. C.

Dear Sir:

Thank you for your letter of March 2nd and your explanation regarding the bombing of non-combatants.

It is of the utmost importance for the administrators of the United States Government and particularly for President Roosevelt to assert his demands more emphatically, and certainly to make a more aggressive stand against such daring pirates who would kill off innocent children, women and men, just simply for the sake of adventure.

You have completely overlooked my request for a more definite policy which would help Democratic Governments thwart all Fascist and Dictatorship forces. It is our sacred duty to assist the legally constituted Democratic Governments to secure those means which are required to carry on their struggle against the aggressors.

In this too, we ask that our Government be less prejudiced and more helpful.

Yours very truly,
Donald J. Lotrich.

PRE-CONVENTION DISCUSSIONS

Four pre-convention discussion meetings of importance to all members of the Socialist movement are being held this month at the National Headquarters of the Socialist Party, 549 West Randolph Street, Chicago, Ill.

Basic issues are at stake. World events are crystallizing rapidly. The National Convention of the Socialist Party meets in Kenosha on April 21-24. Important decisions will have to be made.

The following meetings are scheduled:

March 3rd (already held), International Situation and War. — John Mill, Maynard Krueger, Judah Drob.

March 10th, Labor Unions and the Unemployed. — Arthur McDowell, Ed Adams, Ina White.

March 17th, Labor Party and the Peoples' Front. — Roy E. Burt, Arthur McDowell.

March 24th, Organization and Press, Carrying out Party Program. — Gerry Allard, Roy E. Burt, Al Hamilton.

Every Party member should attend these meetings.

The exercise of equity for one day is equal to sixty years spent in prayer.

FALCON CORNER
ON PAGE 5.

DON'T KNOW THEIR HISTORY

By C. W. ERVIN

The congressional ignoramuses who are forever prating about the "subversive doctrines" of those they call our "alien" population know nothing of the real history of this country. To them, subversive doctrines mean anything that might upset the rule of the few over the many. They want to stay on top and they don't care how many million stay at the bottom.

They appear to be in utter ignorance of the fact that the most so-called subversive principles ever given voice to were uttered by Jefferson and Lincoln. Almost at the beginning of our history Jefferson wanted to upset the power of the judges who he claimed had usurped the function of passing on legislation, and the said Thomas Jefferson didn't use very gentle words in uttering his "subversive" principles. He called the Supreme Court the "thieves of jurisdiction" and denounced its most eminent member, Chief Justice Marshall, for "twisting the law to his own bias."

As for Lincoln, he went a good deal further than Jefferson. In 1847 he attacked the whole economic basis on which our industrial, financial and political life was built. He called the attention of his fellow countrymen to the fact that, with the exception of air and light, almost every good thing we enjoy was made by labor and that therefore the worthy object of any good government was to give to the laborer the full return of his product, or as nearly as possible. If this wasn't an appeal for governmental interference with business, please let somebody tell me what it was. The profit system would certainly have to be interfered with if any government tried to do what Lincoln suggested.

And as for all this talk about "class antagonism," etc., etc., which both Tory Republicans and Tory Democrats are indulging in, we call the attention of our educated ignorant "statesmen" in Congress to the fact that James Madison and Alexander Hamilton, between October 1787 and May 1788 wrote a rather familiar series of articles known as the Federalist Press. In these papers these two very conservative statesmen set forth the fact that government was practically founded on class antagonisms and that the business of skilled governors was to reconcile as far as possible the interests of the various classes in the country. Naturally, both of these gentlemen believed that the few should rule the many. Nevertheless, neither of them were mental ostriches. They saw clearly the forces with which they had to deal.

Many people do not know that the boy pages in Congress are compelled to go to school in addition to serving as pages. Would it not be a most effective step to set apart the caucus rooms in both Senate and House office buildings and make it

obligatory on all members of Congress to take a course in the history of their own country? I haven't the least doubt that such eminent scholars and historians as Dr. Charles Beard and our former ambassador to Germany, Dr. Dodd, would be glad to offer their services free to enlighten our national legislators on the true history of the United States. — (American Guardian.)

OUR HARD-TIME PARTY

Everybody likes to come to the Slovene Labor Center because there's always plenty of fun and friends. That's the reason the Social Study Club decided to entertain it's friends Saturday evening, March 12. But we didn't want only a plain old party, no sir! We're going to have a good old-fashioned hard-time party, because we want you to have a grand time in a comfortable way. This is a special treat for the boys since they won't have to wear neckties or suit-coats. 'Hain't that somethin' boys?!

I know you fellows often wonder how the girls look in their house-aprons or old clothes. Well, you'll see them, and on a Saturday night too! (It seems as though the boys are getting all the breaks.)

On that night, we'd like to have with us everybody, the young and the old. There will be loads of fun for everybody. Gradishek and Omerza will provide the musical entertainment. We'll play many games of all kinds. I can't tell you which, because... well because it's a secret. Come, and find out. There will also be plenty to eat and drink, everything for a perfectly grand party. We'd love to have you come. Bring your friends too. The admission is only 25 cents. And don't forget to put on your old clothes, it'll be more fun for everybody.

If you still think you're liable to forget March 12, put a ring around that date on your calendar. We'll be seeing you!
Marya Omahen.

Co-operation and Rationality

Wherever there is mutual aid, wherever there is constant give and take, wherever the prosperity of the individual depends directly and obviously on the prosperity of the community about him, there the social order tends to produce fine types of character, with a devotion to public ideas; and this is the real object of all government. The worst thing which can happen to a social community is to have no social order at all, where every man is for himself and the devil may take the hindmost. Generally in such a community he takes the front rank as well as the stragglers.